

Το κείμενο αυτό αποτελεί απλώς εργαλείο τεκμηρίωσης και δεν έχει καμία νομική ισχύ. Τα θεσμικά όργανα της Ένωσης δεν φέρουν καμία ευθύνη για το περιεχόμενό του. Τα αυθεντικά κείμενα του προσωρινού πλαισίου, όπως εγκρίθηκε στις 19 Μαρτίου 2020 [C(2020) 1863], και των τροποποιήσεών του C(2020) 2215 της 3ης Απριλίου 2020, C(2020) 3156 της 8ης Μαΐου 2020 και C(2020) 4509 της 29ης Ιουνίου 2020, είναι εκείνα που δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΡΟΣΩΡΙΝΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΛΗΨΗ ΜΕΤΡΩΝ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΜΕ
ΣΚΟΠΟ ΝΑ ΣΤΗΡΙΧΘΕΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ
ΤΡΕΧΟΥΣΑΣ ΕΞΑΡΣΗΣ ΤΗΣ ΝΟΣΟΥ COVID-19

(ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ)

1. Η ΕΞΑΡΣΗ ΤΗΣ ΝΟΣΟΥ COVID-19, ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΚΗ ΛΗΨΗΣ ΠΡΟΣΩΡΙΝΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

1.1. Η έξαρση της νόσου COVID-19 και οι επιπτώσεις της στην οικονομία

1. Η έξαρση της νόσου COVID-19 είναι μια σοβαρή κατάσταση έκτακτης ανάγκης στον τομέα της δημόσιας υγείας που πλήττει τους πολίτες και τις κοινωνίες μας, καθώς υπάρχουν κρούσματα σε όλα τα κράτη μέλη της Ένωσης. Προκαλεί επίσης σημαντικό κλυδωνισμό στην παγκόσμια και την ενωσιακή οικονομία και η συντονισμένη οικονομική αντίδραση των κρατών μελών και των θεσμικών οργάνων της ΕΕ έχει κρίσιμη σημασία για τον μετριασμό αυτών των αρνητικών επιπτώσεων στην οικονομία της ΕΕ.
2. Ο κλυδωνισμός αυτός πλήττει την οικονομία μέσω διαφόρων διαύλων. Υπάρχει ο κλυδωνισμός της προσφοράς που προκύπτει από τη διαταραχή των αλυσίδων εφοδιασμού, ο κλυδωνισμός της ζήτησης που προκαλείται από τη μείωση της καταναλωτικής ζήτησης, οι αρνητικές επιπτώσεις της αβεβαιότητας στα επενδυτικά σχέδια και ο αντίκτυπος των περιορισμών ρευστότητας για τις επιχειρήσεις.
3. Τα διάφορα μέτρα ανάσχεσης που έχουν θεσπίσει τα κράτη μέλη, όπως τα μέτρα κοινωνικής αποστασιοποίησης, οι περιορισμοί των μετακινήσεων, οι καραντίνες και οι αποκλεισμοί έχουν ως στόχο να εξασφαλίσουν ότι ο κλυδωνισμός θα είναι όσο το δυνατόν πιο σύντομος και περιορισμένος. Τα εν λόγω μέτρα έχουν άμεσο αντίκτυπο τόσο στη ζήτηση όσο και στην προσφορά και πλήττουν τις επιχειρήσεις και τους εργαζομένους, ιδίως στους κλάδους της υγείας, του τουρισμού, του πολιτισμού, του λιανικού εμπορίου και των μεταφορών. Πέραν των άμεσων επιπτώσεων στην κινητικότητα και το εμπόριο, η έξαρση της νόσου COVID-19 επηρεάζει όλο και περισσότερο τις επιχειρήσεις όλων των κλάδων και όλων των ειδών, τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις («ΜΜΕ»), καθώς και τις μεγάλες επιχειρήσεις. Ο αντίκτυπος

γίνεται επίσης αισθητός στις διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές, ιδίως όσον αφορά τη ρευστότητα. Οι επιπτώσεις αυτές δεν θα περιοριστούν σε ένα συγκεκριμένο κράτος μέλος και θα έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην οικονομία της Ένωσης στο σύνολό της.

4. Στο πλαίσιο των εξαιρετικών περιστάσεων που δημιουργήθηκαν από την έξαρση της νόσου COVID-19, οι επιχειρήσεις κάθε είδους ενδέχεται να αντιμετωπίσουν σοβαρή έλλειψη ρευστότητας. Τόσο οι φερέγγυες όσο και οι λιγότερο φερέγγυες επιχειρήσεις ενδέχεται να αντιμετωπίσουν αιφνίδια έλλειψη ή ακόμη και ανυπαρξία ρευστότητας. Οι ΜΜΕ διατρέχουν ιδιαίτερο κίνδυνο. Ως εκ τούτου, το γεγονός αυτό μπορεί να επηρεάσει σοβαρά την οικονομική κατάσταση πολλών υγιών επιχειρήσεων και των εργαζομένων τους βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα, ενώ θα έχει και πιο μακροχρόνιες επιπτώσεις θέτοντας σε κίνδυνο την επιβίωσή τους.
5. Οι τράπεζες και άλλοι ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί μπορούν να διαδραματίσουν καίριο ρόλο στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της έξαρσης της νόσου COVID-19, διατηρώντας τη ροή πιστώσεων στην οικονομία. Εάν η ροή των πιστώσεων περιοριστεί σε σημαντικό βαθμό, η οικονομική δραστηριότητα θα επιβραδυνθεί απότομα, καθώς οι επιχειρήσεις θα δυσκολεύονται να πληρώσουν τους προμηθευτές και τους υπαλλήλους τους. Στο πλαίσιο αυτό, είναι σκόπιμο τα κράτη μέλη να μπορούν να λαμβάνουν μέτρα για την παροχή κινήτρων σε πιστωτικά ιδρύματα και άλλους ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, ώστε να εξακολουθήσουν να διαδραματίζουν τον ρόλο τους όσον αφορά τη στήριξη της οικονομικής δραστηριότητας στην ΕΕ.
6. Οι ενισχύσεις που χορηγούνται από τα κράτη μέλη στις επιχειρήσεις σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ βάσει της παρούσας ανακοίνωσης, και οι οποίες διοχετεύονται μέσω τραπεζών ως ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών, ωφελούν άμεσα τις επιχειρήσεις αυτές. Οι εν λόγω ενισχύσεις δεν έχουν ως στόχο τη διατήρηση ή την αποκατάσταση της βιωσιμότητας, της ρευστότητας ή της φερεγγυότητας των τραπεζών. Παρομοίως, οι ενισχύσεις που χορηγούν τα κράτη μέλη σε τράπεζες δυνάμει του άρθρου 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ για την αντιστάθμιση της άμεσης ζημίας που υφίστανται ως αποτέλεσμα της έξαρσης της νόσου COVID-19¹ δεν έχουν ως στόχο τη διατήρηση ή την αποκατάσταση της βιωσιμότητας, της ρευστότητας ή της φερεγγυότητας ενός ιδρύματος ή μιας οντότητας. Ως εκ τούτου, οι εν λόγω ενισχύσεις δεν θα χαρακτηριστούν ως έκτακτη δημόσια χρηματοπιστωτική στήριξη δυνάμει της οδηγίας 2014/59/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (οδηγία για την ανάκαμψη και την εξυγίανση των τραπεζών)² ούτε δυνάμει του κανονισμού 806/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (κανονισμός ΕΜΕ)³ και επίσης δεν θα αξιολογηθούν βάσει των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις⁴ που ισχύουν για τον τραπεζικό τομέα⁵.

¹ Οι ενισχύσεις αυτές πρέπει να κοινοποιούνται από τα κράτη μέλη και η Επιτροπή θα τις αξιολογεί βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ.

² ΕΕ L 173 της 12.6.2014, σ. 190-348.

³ ΕΕ L 225 της 30.7.2014, άρθρο 3 παράγραφος 1 σημείο 29 του κανονισμού ΕΜΕ.

⁴ Ανακοίνωση σχετικά με την ανακεφαλαιοποίηση των χρηματοπιστωτικών οργανισμών στο πλαίσιο της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής κρίσης: περιορισμός των ενισχύσεων στο ελάχιστο απαραίτητο και διασφαλίσεις

7. *Εάν, λόγω της έξαρσης της νόσου COVID-19, οι τράπεζες χρειαστούν έκτακτη δημόσια χρηματοδοτική στήριξη [βλέπε άρθρο 2 παράγραφος 1 σημείο 28 της οδηγίας για την ανάκαμψη και την εξυγίανση των τραπεζών (BRRD) και άρθρο 3 παράγραφος 1 σημείο 29 του κανονισμού για τον ενιαίο μηχανισμό εξυγίανσης (KEME)] με τη μορφή μέτρου ρευστότητας, ανακεφαλαιοποίησης ή απομειωμένων περιουσιακών στοιχείων, θα πρέπει να αξιολογηθεί κατά πόσον το μέτρο πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 32 παράγραφος 4 στοιχείο δ) σημεία i), ii) ή iii) της οδηγίας BRRD και του άρθρου 18 παράγραφος 4 στοιχείο δ) σημεία i), ii) ή iii) του κανονισμού KEME. Σε περίπτωση που πληρούνται οι εν λόγω προϋποθέσεις, η τράπεζα που λαμβάνει την έκτακτη αυτή δημόσια χρηματοδοτική στήριξη δεν θα θεωρείται ότι τελεί υπό πτώχευση ή ότι ενδέχεται να πτωχεύσει. Στον βαθμό που τα μέτρα αυτά αντιμετωπίζουν προβλήματα συνδεδεμένα με την έξαρση της νόσου COVID-19, θα θεωρηθεί ότι εμπίπτουν στο σημείο 45 της τραπεζικής ανακοίνωσης του 2013⁶, το οποίο προβλέπει εξαίρεση από την απαίτηση επιμερισμού των βαρών μεταξύ των μετόχων και των πιστωτών τίτλων μειωμένης εξοφλητικής προτεραιότητας.*
8. *Οι επιχειρήσεις ενδέχεται όχι μόνο να αντιμετωπίσουν ανεπαρκή ρευστότητα, αλλά και να υποστούν σημαντική ζημία λόγω της έξαρσης της νόσου COVID-19. Ο εξαιρετικός χαρακτήρας της έξαρσης της νόσου COVID-19 σημαίνει ότι οι εν λόγω ζημιές δεν θα μπορούσαν να είχαν προβλεφθεί, είναι σημαντικής κλίμακας και, ως εκ τούτου, δημιουργούν για τις επιχειρήσεις συνθήκες που διαφέρουν σημαντικά από τις συνθήκες της αγοράς στις οποίες λειτουργούν κανονικά. Ακόμη και υγιείς επιχειρήσεις, οι οποίες είναι καλά προετοιμασμένες για τους εγγενείς κινδύνους της συνήθους επιχειρηματικής δραστηριότητας, μπορεί να αντιμετωπίσουν δυσκολίες σε αυτές τις εξαιρετικές περιστάσεις σε βαθμό που να υπονομευθεί η βιωσιμότητά τους.*
9. *Η έξαρση της νόσου COVID-19 ενέχει τον κίνδυνο σοβαρής επιβράδυνσης που επηρεάζει ολόκληρη την οικονομία της ΕΕ, πλήττοντας τις επιχειρήσεις, τις θέσεις εργασίας και τα*

έναντι αδικαιολόγητων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού («ανακοίνωση περί ανακεφαλαιοποίησης») (ΕΕ C 10 της 15.1.2009, σ. 2), ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την αντιμετώπιση των απομειωμένων περιουσιακών στοιχείων στον κοινωτικό τραπεζικό τομέα («ανακοίνωση περί απομειωμένων περιουσιακών στοιχείων») (ΕΕ C 72 της 26.3.2009, σ. 1), ανακοίνωση περί της αποκατάστασης της βιωσιμότητας και αξιολόγησης των μέτρων αναδιάρθρωσης στον χρηματοπιστωτικό τομέα στο πλαίσιο της παρούσας κρίσης βάσει των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων («ανακοίνωση περί αναδιάρθρωσης») (ΕΕ C 195 της 19.8.2009, σ. 9), ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή, από την 1η Ιανουαρίου 2011, των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων στα μέτρα στήριξης των τραπεζών στο πλαίσιο της χρηματοπιστωτικής κρίσης («ανακοίνωση του 2010 περί παράτασης») (ΕΕ C 329 της 7.12.2010, σ. 7), ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή, μετά την 1η Ιανουαρίου 2012, των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων στα μέτρα στήριξης των τραπεζών εντός του πλαισίου της χρηματοπιστωτικής κρίσης («ανακοίνωση του 2011 περί παράτασης») (ΕΕ C 356 της 6.12.2011, σ. 7), ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή, μετά την 1η Αυγούστου 2013, των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων στα μέτρα στήριξης των τραπεζών στο πλαίσιο της χρηματοπιστωτικής κρίσης («τραπεζική ανακοίνωση του 2013») (ΕΕ C 216 της 30.7.2013, σ. 1).

⁵ Κάθε μέτρο στήριξης των πιστωτικών ιδρυμάτων ή άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων το οποίο συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ και δεν εμπίπτει στην παρούσα ανακοίνωση ούτε καλύπτεται από το άρθρο 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ πρέπει να κοινοποιείται στην Επιτροπή και θα αξιολογείται βάσει των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις που ισχύουν για τον τραπεζικό τομέα.

⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή, μετά την 1η Αυγούστου 2013, των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων στα μέτρα στήριξης των τραπεζών στο πλαίσιο της χρηματοπιστωτικής κρίσης, ΕΕ C 216 της 30.7.2013, σ. 1-15.

νοικοκυριά. Απαιτείται καλά στοχευμένη δημόσια στήριξη προκειμένου να διασφαλιστεί ότι στις αγορές παραμένει διαθέσιμη επαρκής ρευστότητα για την αντιμετώπιση των ζημιών που προκαλούνται σε υγιείς επιχειρήσεις και για τη διατήρηση της συνέχειας της οικονομικής δραστηριότητας κατά τη διάρκεια της έξαρσης της νόσου COVID-19 και ύστερα από αυτήν. Επιπλέον, τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν τη στήριξη των φορέων εκμετάλλευσης του ταξιδιωτικού και τουριστικού κλάδου, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι ικανοποιούνται οι αιτήσεις επιστροφής χρημάτων εξαιτίας της έξαρσης της νόσου COVID-19, με σκοπό τη διασφάλιση της προστασίας των δικαιωμάτων των επιβατών και των καταναλωτών, καθώς και της ίσης μεταχείρισης των επιβατών και των ταξιδιωτών. Δεδομένου του περιορισμένου μεγέθους του προϋπολογισμού της ΕΕ, η κύρια απόκριση θα προέλθει από τους εθνικούς προϋπολογισμούς των κρατών μελών. Οι κανόνες της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις επιτρέπουν στα κράτη μέλη να αναλάβουν ταχεία και αποτελεσματική δράση για τη στήριξη των πολιτών και των επιχειρήσεων, ιδίως των ΜΜΕ, που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες λόγω της έξαρσης της νόσου COVID-19.

1.2. Η ανάγκη στενού ευρωπαϊκού συντονισμού των εθνικών μέτρων ενίσχυσης

10. Η στοχευμένη και αναλογική εφαρμογή του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων από την ΕΕ χρησιμεύει για να διασφαλιστεί ότι τα εθνικά μέτρα στήριξης είναι αποτελεσματικά για την παροχή βοήθειας στις πληγείσες επιχειρήσεις κατά τη διάρκεια της έξαρσης της νόσου COVID-19, αλλά και επίσης τους επιτρέπουν να ανακάμψουν από την τρέχουσα κατάσταση, λαμβανομένης υπόψη της σημασίας που ενέχει η επίτευξη τόσο της πράσινης όσο και της ψηφιακής μετάβασης σύμφωνα με του στόχους της ΕΕ. Παρομοίως, ο έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων από την ΕΕ διασφαλίζει ότι η εσωτερική αγορά της ΕΕ δεν είναι κατακερματισμένη και ότι οι ίδιοι όροι ανταγωνισμού παραμένουν άθικτοι. Η ακεραιότητα της εσωτερικής αγοράς θα οδηγήσει επίσης σε ταχύτερη ανάκαμψη. Αποφεύγονται επίσης οι επιζήμιοι αγώνες δρόμου για επιδοτήσεις, όπου τα πιο εύπορα κράτη μέλη μπορούν να δαπανήσουν περισσότερα από τις γειτονικές χώρες εις βάρος της συνοχής εντός της Ένωσης.

1.3. Η ανάγκη για κατάλληλα μέτρα κρατικών ενισχύσεων

11. Στο πλαίσιο της συνολικής προσπάθειας των κρατών μελών για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της έξαρσης της νόσου COVID-19 στην οικονομία τους, η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει τις δυνατότητες που διαθέτουν τα κράτη μέλη, σύμφωνα με τους κανόνες της ΕΕ, για τη διασφάλιση της ρευστότητας και της πρόσβασης των επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση, ιδίως των ΜΜΕ που αντιμετωπίζουν ξαφνική έλλειψη κατά την περίοδο αυτή, ώστε να μπορέσουν να ανακάμψουν από την τρέχουσα κατάσταση.
12. Η Επιτροπή, στην ανακοίνωση της 13ης Μαρτίου 2020 σχετικά με τη συντονισμένη οικονομική αντίδραση στην έξαρση της νόσου COVID-19⁷, παρουσίασε τις διάφορες επιλογές που έχουν στη διάθεσή τους τα κράτη μέλη εκτός του πεδίου εφαρμογής του

⁷Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και την Ευρωομάδα σχετικά με τη συντονισμένη οικονομική αντίδραση στην έξαρση της νόσου COVID-19, COM(2020) 112 final της 13.3.2020.

ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων από την ΕΕ, τις οποίες μπορούν να θέσουν σε εφαρμογή χωρίς τη συμμετοχή της Επιτροπής. Οι εν λόγω επιλογές περιλαμβάνουν μέτρα που ισχύουν για όλες τις επιχειρήσεις όσον αφορά τις επιδοτήσεις μισθών, την αναστολή των πληρωμών των φόρων εταιρειών και των φόρων προστιθέμενης αξίας ή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, ή τη χρηματοδοτική στήριξη απευθείας στους καταναλωτές για υπηρεσίες που ακυρώνονται ή εισιτήρια που δεν επιστρέφονται από τους αντίστοιχους φορείς εκμετάλλευσης.

13. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να σχεδιάσουν τη λήψη μέτρων στήριξης σύμφωνα με τους κανονισμούς απαλλαγής κατά κατηγορία⁸ χωρίς τη συμμετοχή της Επιτροπής.
14. Επιπλέον, βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, και όπως διευκρινίζεται περαιτέρω στις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για διάσωση και αναδιάρθρωση, τα κράτη μέλη μπορούν να κοινοποιούν στην Επιτροπή καθεστώα ενισχύσεων για την κάλυψη πιεστικών αναγκών ρευστότητας και τη στήριξη επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσχέρειες, οι οποίες, μεταξύ άλλων, οφείλονται στην έξαρση της νόσου COVID-19 ή επιδεινώνονται από αυτή⁹.
15. Επιπλέον, βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ, τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να αποζημιώνουν επιχειρήσεις σε τομείς που έχουν πληγεί ιδιαίτερα από την έξαρση της νόσου (π.χ. μεταφορές, τουρισμός, πολιτισμός, ξενοδοχειακός τομέας και λιανικό εμπόριο) και/ή διοργανωτές εκδηλώσεων που έχουν ακυρωθεί για ζημιές που υπέστησαν λόγω της έξαρσης της νόσου και οι οποίες προκλήθηκαν άμεσα από αυτήν. Τα κράτη μέλη μπορούν να κοινοποιούν τα εν λόγω μέτρα αποζημίωσης των ζημιών και η Επιτροπή θα τα αξιολογεί απευθείας βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ¹⁰. Η αρχή της «εφάπαξ ενίσχυσης»¹¹ που προβλέπεται στις κατευθυντήριες γραμμές διάσωσης και αναδιάρθρωσης δεν καλύπτει την ενίσχυση την οποία η Επιτροπή κηρύσσει συμβιβάσιμη με βάση το άρθρο 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ, δεδομένου ότι το τελευταίο είδος ενίσχυσης δεν είναι «ενίσχυση διάσωσης ή αναδιάρθρωσης ή προσωρινή στήριξη αναδιάρθρωσης» κατά την έννοια του σημείου

⁸Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (ΕΕ L 187 της 26.6.2014, σ. 1), κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 702/2014 της Επιτροπής, της 25ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων στους τομείς της γεωργίας και δασοκομίας και σε αγροτικές περιοχές συμβιβάσιμων με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 193 της 1.7.2014, σ. 1), και κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1388/2014 της Επιτροπής, της 16ης Δεκεμβρίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή, τη μεταποίηση και την εμπορία προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 369 της 24.12.2014, σ. 37).

⁹Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και αναδιάρθρωση μη χρηματοπιστωτικών προβληματικών επιχειρήσεων, ΕΕ C 249 της 31.7.2014, σ. 1. Η Επιτροπή έχει εγκρίνει διάφορα καθεστώα ενίσχυσης σε εννέα διαφορετικά κράτη μέλη.

¹⁰ Βλέπε, για παράδειγμα, την απόφαση της Επιτροπής για την υπόθεση SA. 56685, Δανία - Καθεστώς αποζημίωσης για την ακύρωση εκδηλώσεων που σχετίζεται με τη νόσο COVID-19, https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases1/202011/285054_2139535_70_2.pdf.

¹¹ Βλ. ενότητα 3.6.1 των κατευθυντήριων γραμμών διάσωσης και αναδιάρθρωσης.

71 των κατευθυντήριων γραμμών διάσωσης και αναδιάρθρωσης. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη μπορούν να καταβάλλουν αποζημιώσεις, σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ, για τις ζημιές που προκαλούνται άμεσα από την έξαρση της νόσου COVID-19 σε επιχειρήσεις που έχουν λάβει ενίσχυση βάσει των κατευθυντήριων γραμμών διάσωσης και αναδιάρθρωσης.

- 15α. *Ωστόσο, οι ενισχύσεις βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ πρέπει να αντισταθμίζουν ζημιές που προκλήθηκαν άμεσα από την έξαρση της νόσου COVID-19, όπως ζημιές που προκλήθηκαν άμεσα λόγω μέτρων καραντίνας που εμπόδιζαν την άσκηση της οικονομικής δραστηριότητας του δικαιούχου. Αντιθέτως, άλλα είδη ενισχύσεων που αφορούν γενικότερα την οικονομική επιβράδυνση λόγω της έξαρσης της νόσου COVID-19 πρέπει να αξιολογούνται στο πλαίσιο της διαφορετικής βάσης συμβατότητας του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ και, ως εκ τούτου, βάσει του παρόντος προσωρινού πλαισίου.*
16. Η Επιτροπή, για να συμπληρώσει τις προαναφερθείσες δυνατότητες, παρουσιάζει στην παρούσα ανακοίνωση επιπρόσθετα προσωρινά μέτρα κρατικών ενισχύσεων τα οποία θεωρεί συμβατά σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ και τα οποία μπορούν να εγκριθούν πολύ γρήγορα κατόπιν κοινοποίησης από το οικείο κράτος μέλος. Επιπλέον, η κοινοποίηση εναλλακτικών προσεγγίσεων —τόσο καθεστώτων ενισχύσεων όσο και μεμονωμένων μέτρων— εξακολουθεί να είναι δυνατή. Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι ο καθορισμός ενός πλαισίου που θα επιτρέπει στα κράτη μέλη να αντιμετωπίζουν τις τρέχουσες δυσχέρειες των επιχειρήσεων, διατηρώντας παράλληλα την ακεραιότητα της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ και εξασφαλίζοντας ισότιμους όρους ανταγωνισμού.
- 16α. *Επιπλέον, η Επιτροπή θεωρεί ότι, πέραν των μέτρων ενίσχυσης που επιτρέπονται βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ και των υφιστάμενων δυνατοτήτων βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, είναι επίσης σημαντικό να επιταχυνθεί η έρευνα και ανάπτυξη σχετικά με τη νόσο COVID-19, να στηριχθούν οι υποδομές δοκιμών και ανακλιμάκωσης που συμβάλλουν στην ανάπτυξη προϊόντων σχετικών με την COVID-19, καθώς και η παραγωγή των αναγκαίων προϊόντων για την αντιμετώπιση της έξαρσης της νόσου. Ως εκ τούτου, στην παρούσα ανακοίνωση καθορίζονται οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες η Επιτροπή θα θεωρεί ότι τα εν λόγω μέτρα συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ. Η Επιτροπή έλαβε δεόντως υπόψη τον κοινό στόχο που επιδιώκουν τα εν λόγω μέτρα ενίσχυσης και τον θετικό αντίκτυπό τους στην αντιμετώπιση της έκτακτης κατάστασης κρίσης στον τομέα της υγείας που προκλήθηκε από την έξαρση της νόσου COVID-19, σε σύγκριση με τις δυνητικές αρνητικές επιπτώσεις των εν λόγω μέτρων στην εσωτερική αγορά.*
- 16β. *Οι ενισχύσεις που χορηγούνται στο πλαίσιο της παρούσας ανακοίνωσης βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) ή γ) της ΣΛΕΕ δεν εξαρτώνται από τη μετεγκατάσταση παραγωγικής δραστηριότητας ή άλλης δραστηριότητας του δικαιούχου από άλλη χώρα εντός του ΕΟΧ στο έδαφος του κράτους μέλους που χορηγεί την ενίσχυση. Ένας τέτοιος όρος εικάζεται ότι θα ήταν επιβλαβής για την εσωτερική αγορά. Αυτό ισχύει ανεξάρτητα από τον αριθμό απωλειών θέσεων εργασίας που σημειώθηκαν κατά την αρχική εγκατάσταση του δικαιούχου στον ΕΟΧ.*

2. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 107 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 3 ΣΤΟΙΧΕΙΟ Β) ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ

17. Σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ, η Επιτροπή μπορεί να κρίνει ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά ενισχύσεις «για την άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας κράτους μέλους». Στο πλαίσιο αυτό, τα Δικαστήρια της Ένωσης έχουν αποφανθεί ότι η διαταραχή πρέπει να επηρεάζει το σύνολο ή σημαντικό μέρος της οικονομίας του οικείου κράτους μέλους και όχι απλώς μία από τις περιφέρειες ή ένα από τμήματα της επικράτειάς του. Τούτο, εξάλλου, συνάδει με την ανάγκη στενής ερμηνείας οποιασδήποτε εξαιρετικής διάταξης, όπως το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ¹². Την ερμηνεία αυτή εφαρμόζει με συνέπεια η Επιτροπή κατά τη λήψη αποφάσεων¹³.
18. Λαμβανομένου υπόψη ότι η έξαρση της νόσου COVID-19 πλήττει όλα τα κράτη μέλη και ότι τα μέτρα ανάσχεσης που έλαβαν τα κράτη μέλη επηρεάζουν τις επιχειρήσεις, η Επιτροπή θεωρεί ότι η κρατική ενίσχυση είναι δικαιολογημένη και ότι μπορεί να κριθεί συμβιβάσιμη με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ, για περιορισμένο χρονικό διάστημα, με σκοπό να αντιμετωπιστεί η έλλειψη ρευστότητας που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις και να διασφαλιστεί ότι οι διαταραχές που προκαλούνται από την έξαρση της νόσου COVID-19 δεν υπονομεύουν τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων, ιδίως των ΜΜΕ.
19. Στην παρούσα ανακοίνωση, η Επιτροπή καθορίζει τις προϋποθέσεις συμβατότητας που θα εφαρμόσει κατ' αρχήν για τις ενισχύσεις που χορηγούνται από τα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ. Επομένως, τα κράτη μέλη πρέπει να αποδεικνύουν ότι τα μέτρα κρατικής ενίσχυσης που κοινοποιούνται στην Επιτροπή σύμφωνα με την παρούσα ανακοίνωση είναι αναγκαία, κατάλληλα και αναλογικά για την άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας του οικείου κράτους μέλους, καθώς και ότι τηρούνται πλήρως όλες οι προϋποθέσεις της παρούσας ανακοίνωσης.
20. *Τα προσωρινά μέτρα ενίσχυσης που καλύπτονται από την παρούσα ανακοίνωση είναι δυνατό να σωρευθούν μεταξύ τους σύμφωνα με τις διατάξεις των εκάστοτε τμημάτων της παρούσας ανακοίνωσης. Τα προσωρινά μέτρα ενίσχυσης που καλύπτονται από την παρούσα ανακοίνωση είναι δυνατό να σωρευθούν με ενισχύσεις δυνάμει των κανονισμών*

¹²Συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-132/96 και T-143/96 Freistaat Sachsen, Volkswagen AG και Volkswagen Sachsen GmbH κατά Επιτροπής, ECLI:EU:T:1999:326, σκέψη 167.

¹³Απόφαση 98/490/ΕΚ της Επιτροπής στην υπόθεση C 47/96 Crédit Lyonnais (ΕΕ L 221 της 8.8.1998, σ. 28), σημείο 10.1· απόφαση 2005/345/ΕΚ της Επιτροπής στην υπόθεση C 28/02 Bankgesellschaft Berlin (ΕΕ L 116 της 4.5.2005, σ. 1), σημεία 153 και εξής· και απόφαση 2008/263/ΕΚ της Επιτροπής στην υπόθεση C-50/06 BAWAG (ΕΕ L 83 της 26.3.2008, σ. 7) σημείο 166. Βλ. απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση NN 70/07 Northern Rock (ΕΕ C 43 της 16.2.2008, σ. 1), απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση NN 25/08 Ενίσχυση διάσωσης προς την Risikoabschirmung WestLB (ΕΕ C 189 της 26.7.2008, σ. 3) και απόφαση της Επιτροπής της 4ης Ιουνίου 2008 στην υπόθεση κρατικής ενίσχυσης C 9/08 SachsenLB (ΕΕ L 104 της 24.4.2009, σ. 34), και απόφαση της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 2017 στην υπόθεση SA.32544 (2011/C) Αναδιάρθρωση της ΤΡΑΙΝΟΣΕ Α.Ε. (ΕΕ L 186 της 24.7.2018, σ. 25).

για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας¹⁴ ή με ενισχύσεις δυνάμει των κανονισμών απαλλαγής κατά κατηγορία¹⁵, υπό την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι διατάξεις και οι κανόνες σώρευσης των εν λόγω κανονισμών.

20α. *Ενισχύσεις προς πιστωτικά ιδρύματα και χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς δεν θα εξετάζονται στο πλαίσιο της παρούσας ανακοίνωσης, με εξαίρεση: i) έμμεσα πλεονεκτήματα σε πιστωτικά ιδρύματα ή χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς που διοχετεύουν ενισχύσεις υπό τη μορφή δανείων ή εγγυήσεων δυνάμει των τμημάτων 3.1 έως 3.3 σύμφωνα με τις διασφαλίσεις του τμήματος 3.4 και ii) ενισχύσεις δυνάμει του τμήματος 3.10, υπό την προϋπόθεση ότι το καθεστώς δεν προορίζεται αποκλειστικά για τους εργαζομένους του χρηματοπιστωτικού τομέα.*

3. ΠΡΟΣΩΡΙΝΑ ΜΕΤΡΑ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

3.1. Περιορισμένα ποσά ενίσχυσης

21. Πέραν των υφιστάμενων δυνατοτήτων βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, προσωρινά περιορισμένα ποσά ενίσχυσης σε επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν αιφνίδια έλλειψη ή ακόμη και ανυπαρξία ρευστότητας μπορούν να αποτελέσουν κατάλληλη, αναγκαία και στοχευμένη λύση υπό τις παρούσες συνθήκες.

22. *Η Επιτροπή θα θεωρήσει ότι οι εν λόγω κρατικές ενισχύσεις συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ, υπό την προϋπόθεση ότι τηρούνται πλήρως όλοι οι ακόλουθοι όροι (οι ειδικές διατάξεις για τους πρωτογενείς τομείς της γεωργίας, της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας προβλέπονται στο σημείο 23):*

a. η συνολική ενίσχυση δεν υπερβαίνει τα 800 000 EUR ανά επιχείρηση. Η ενίσχυση μπορεί να χορηγείται με τη μορφή άμεσων επιχορηγήσεων, φορολογικών

¹⁴ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1407/2013 της Επιτροπής, της 18ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (ΕΕ L 352 της 24.12.2013, σ. 1), κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1408/2013 της Επιτροπής, της 18ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας («de minimis») στον γεωργικό τομέα (ΕΕ L 352 της 24.12.2013, σ. 9), κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 717/2014 της Επιτροπής, της 27ης Ιουνίου 2014, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στους τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (ΕΕ L 190 της 28.6.2014, σ. 45) και κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 360/2012 της Επιτροπής, της 25ης Απριλίου 2012, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΕΕ L 114 της 26.4.2012, σ. 8).

¹⁵ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (ΕΕ L 187 της 26.6.2014, σ. 1), κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 702/2014 της Επιτροπής, της 25ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων στους τομείς της γεωργίας και δασοκομίας και σε αγροτικές περιοχές συμβιβάσιμων με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 193 της 1.7.2014, σ. 1), και κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1388/2014 της Επιτροπής, της 16ης Δεκεμβρίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή, τη μεταποίηση και την εμπορία προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 369 της 24.12.2014, σ. 37).

πλεονεκτημάτων και πλεονεκτημάτων πληρωμών ή με άλλες μορφές όπως επιστρεπτέες προκαταβολές, εγγυήσεις, δάνεια και ίδια κεφάλαια, με την προϋπόθεση ότι η συνολική ονομαστική αξία των εν λόγω μέτρων δεν υπερβαίνει το συνολικό ανώτατο όριο των 800 000 EUR ανά επιχείρηση· όλα τα αριθμητικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται είναι ακαθάριστα, δηλαδή προ της αφαίρεσης φόρων ή άλλης επιβάρυνσης·

- β. η ενίσχυση χορηγείται βάσει καθεστώτος με εκτιμώμενο προϋπολογισμό·
 - γ. η ενίσχυση δεν μπορεί να χορηγείται σε επιχειρήσεις που ήταν ήδη προβληματικές (κατά την έννοια του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία¹⁶) την 31η Δεκεμβρίου 2019·
 - γ-α. Κατά παρέκκλιση των ανωτέρω, μπορούν να χορηγηθούν ενισχύσεις σε πολύ μικρές ή μικρές επιχειρήσεις (κατά την έννοια του παραρτήματος I του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία) που ήταν ήδη προβληματικές στις 31 Δεκεμβρίου 2019, υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπάγονται σε συλλογική διαδικασία αφερεγγυότητας βάσει του εθνικού δικαίου και δεν έχουν λάβει ενίσχυση διάσωσης¹⁷. ή ενίσχυση αναδιάρθρωσης¹⁸.
 - δ. η ενίσχυση χορηγείται το αργότερο μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2020¹⁹.
 - ε. η ενίσχυση που χορηγείται σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη μεταποίηση και την εμπορία γεωργικών προϊόντων²⁰ συνοδεύεται από την υποχρέωση μη μετακύλισής της εν μέρει ή εξ ολοκλήρου σε πρωτογενείς παραγωγούς και δεν καθορίζεται με βάση την τιμή ή την ποσότητα των προϊόντων που αγοράζονται από τους πρωτογενείς παραγωγούς ή που διατίθενται στην αγορά από τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις.
23. Κατά παρέκκλιση από το σημείο 22 στοιχείο α), ισχύουν οι ακόλουθοι ειδικοί όροι για τις ενισχύσεις που χορηγούνται σε επιχειρήσεις στους τομείς της γεωργίας, της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, επιπλέον των όρων του σημείου 22 στοιχεία β) έως ε):

¹⁶ Όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 18 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (ΕΕ L 187 της 26.6.2014, σ. 1). Όποτε στο παρόν προσωρινό πλαίσιο γίνεται αναφορά στον ορισμό της «προβληματικής επιχείρησης» που περιέχεται στο άρθρο 2 σημείο 18 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014, νοείται επίσης ως αναφορά στους ορισμούς που περιέχονται αντιστοίχως στο άρθρο 2 σημείο 14 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 και στο άρθρο 3 σημείο 5 του κανονισμού 1388/2014.

¹⁷ Εναλλακτικά, εάν έχουν λάβει ενίσχυση διάσωσης, έχουν αποπληρώσει το δάνειο ή λύσει τη σύμβαση εγγύησης κατά τη χορήγηση της ενίσχυσης βάσει της παρούσας ανακοίνωσης.

¹⁸ Εναλλακτικά, εάν έχουν λάβει ενίσχυση αναδιάρθρωσης, δεν υπόκεινται πλέον σε σχέδιο αναδιάρθρωσης κατά τη χορήγηση της ενίσχυσης βάσει της παρούσας ανακοίνωσης.

¹⁹ Εάν η ενίσχυση χορηγείται με τη μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων, η φορολογική υποχρέωση σε σχέση με την οποία χορηγείται το εν λόγω πλεονέκτημα πρέπει να έχει προκύψει το αργότερο μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2020.

²⁰ Όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 6 και το άρθρο 2 σημείο 7 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 της Επιτροπής, της 25ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων στους τομείς της γεωργίας και δασοκομίας και σε αγροτικές περιοχές συμβιβάσιμων με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 193 της 1.7.2014, σ. 1).

- α. η συνολική ενίσχυση δεν υπερβαίνει τις 120 000 EUR ανά επιχείρηση που δραστηριοποιείται στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας²¹ ή τις 100 000 EUR ανά επιχείρηση που δραστηριοποιείται στην πρωτογενή παραγωγή γεωργικών προϊόντων²². η ενίσχυση μπορεί να χορηγείται με τη μορφή άμεσων επιχορηγήσεων, φορολογικών πλεονεκτημάτων και πλεονεκτημάτων πληρωμών ή με άλλες μορφές όπως επιστρεπτές προκαταβολές, εγγυήσεις, δάνεια και ίδια κεφάλαια, με την προϋπόθεση ότι η συνολική ονομαστική αξία των εν λόγω μέτρων δεν υπερβαίνει το συνολικό ανώτατο όριο των 120 000 EUR ή των 100 000 EUR ανά επιχείρηση· όλα τα αριθμητικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται είναι ακαθάριστα, δηλαδή προ της αφαίρεσης φόρων ή άλλης επιβάρυνσης·
- β. οι ενισχύσεις στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην πρωτογενή παραγωγή γεωργικών προϊόντων πρέπει να μην καθορίζονται με βάση την τιμή ή την ποσότητα των προϊόντων που διατίθενται στην αγορά·
- γ. οι ενισχύσεις σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας δεν αφορούν καμία από τις κατηγορίες ενισχύσεων που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχεία α) έως ια) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 717/2014 της Επιτροπής²³.

23α. Όταν μια επιχείρηση δραστηριοποιείται σε περισσότερους του ενός τομείς στους οποίους ισχύουν διαφορετικά μέγιστα ποσά σύμφωνα με το σημείο 22 στοιχείο α) και το σημείο 23 στοιχείο α), το οικείο κράτος μέλος διασφαλίζει, με κατάλληλα μέσα όπως ο λογιστικός διαχωρισμός, ότι για καθεμία από τις δραστηριότητες αυτές τηρείται το σχετικό ανώτατο όριο και δεν σημειώνεται υπέρβαση του μέγιστου συνολικού ποσού ύψους 800 000 EUR ανά επιχείρηση. Όταν μια επιχείρηση δραστηριοποιείται στους τομείς που καλύπτονται από το σημείο 23 στοιχείο α), δεν θα πρέπει να σημειώνεται υπέρβαση του μέγιστου συνολικού ποσού ύψους 120 000 EUR ανά επιχείρηση.

3.2. Ενισχύσεις υπό μορφή εγγυήσεων δανείων

24. Για να διασφαλιστεί η πρόσβαση σε ρευστότητα για τις επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν αιφνίδια έλλειψη, η παροχή δημόσιων εγγυήσεων για δάνεια για περιορισμένο χρονικό διάστημα και ποσό δανείου μπορεί να αποτελέσει κατάλληλη, αναγκαία και στοχευμένη λύση υπό τις παρούσες περιστάσεις.
- 24α. Οι ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει του τμήματος 3.2 δεν σωρεύονται με ενισχύσεις που χορηγούνται για το ίδιο κεφάλαιο υποκείμενου δανείου βάσει του τμήματος 3.3, και αντιστρόφως. Οι ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει του τμήματος 3.2 και του τμήματος

²¹ Όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 1 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 717/2014 της Επιτροπής, της 27ης Ιουνίου 2014, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στους τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, (ΕΕ L 190 της 28.6.2014, σ. 45).

²² Όλα τα προϊόντα που αναγράφονται στο παράρτημα Ι της ΣΛΕΕ, με εξαίρεση τα προϊόντα του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας.

²³ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 717/2014 της Επιτροπής, της 27ης Ιουνίου 2014, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στους τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, (ΕΕ L 90 της 28.6.2014, σ. 45).

3.3 είναι δυνατό να σωρεύονται για διαφορετικά δάνεια, υπό την προϋπόθεση ότι το συνολικό ποσό των δανείων ανά δικαιούχο δεν υπερβαίνει τα ανώτατα όρια που καθορίζονται στο σημείο 25 στοιχείο δ) ή στο σημείο 27 στοιχείο δ). Είναι δυνατή η παράλληλη υπαγωγή δικαιούχου σε περισσότερα του ενός μέτρα βάσει του τμήματος 3.2, υπό την προϋπόθεση ότι το συνολικό ποσό των δανείων ανά δικαιούχο δεν υπερβαίνει τα ανώτατα όρια που καθορίζονται στο σημείο 25 στοιχεία δ) και ε).

25. Η Επιτροπή θα θεωρήσει ότι αυτές οι κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται με τη μορφή νέων δημόσιων εγγυήσεων για μεμονωμένα δάνεια ως αντίδραση στην έξαρση της νόσου COVID-19 συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ, εφόσον:

α. οι προμήθειες εγγύησης καθορίζονται ανά μεμονωμένο δάνειο στο ελάχιστο επίπεδο, το οποίο αυξάνεται προοδευτικά με την αύξηση της διάρκειας του εγγυημένου δανείου, όπως ορίζεται στον ακόλουθο πίνακα:

Τύπος δικαιούχου	Για το 1ο έτος	Για το 2ο - 3ο έτος	Για το 4ο - 6ο έτος
ΜΜΕ	25 μονάδες βάσης	50 μονάδες βάσης	100 μονάδες βάσης
Μεγάλες επιχειρήσεις	50 μονάδες βάσης	100 μονάδες βάσης	200 μονάδες βάσης

β. εναλλακτικά, τα κράτη μέλη μπορούν να κοινοποιούν καθεστώτα, λαμβάνοντας τον ανωτέρω πίνακα ως βάση, αλλά στα οποία η διάρκεια της εγγύησης, οι προμήθειες εγγύησης και η κάλυψη της εγγύησης μπορούν να διαφοροποιηθούν για κάθε αρχικό κεφάλαιο του υποκείμενου μεμονωμένου δανείου, για παράδειγμα τυχόν χαμηλότερη κάλυψη της εγγύησης θα μπορούσε να αντισταθμιστεί με μεγαλύτερη διάρκεια ή θα μπορούσε να συνδυαστεί με χαμηλότερες προμήθειες εγγύησης· μπορεί να χρησιμοποιηθεί σταθερή προμήθεια καθ' όλη τη διάρκεια της εγγύησης, εάν είναι υψηλότερη από τις ελάχιστες προμήθειες για το 1ο έτος που ορίζονται στον ανωτέρω πίνακα για κάθε τύπο δικαιούχου, όπως προσαρμόζονται ανάλογα με τη διάρκεια της εγγύησης και την κάλυψη της εγγύησης δυνάμει της παρούσας παραγράφου·

γ. η εγγύηση χορηγείται μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2020 το αργότερο·

δ. για τα δάνεια με ληκτότητα πέραν της 31ης Δεκεμβρίου 2020, το συνολικό ποσό των δανείων ανά δικαιούχο δεν υπερβαίνει:

i. το διπλάσιο του ετήσιου μισθολογικού κόστους του δικαιούχου (συμπεριλαμβανομένων των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, καθώς και του κόστους του προσωπικού που εργάζεται στους χώρους της επιχείρησης, αλλά επίσημα περιλαμβάνεται στις μισθοδοτικές καταστάσεις υπεργολάβων) για το 2019 ή για το πλέον πρόσφατο διαθέσιμο έτος. Στην περίπτωση επιχειρήσεων που συστάθηκαν την ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2019, το μέγιστο ύψος των δανείων δεν πρέπει να υπερβαίνει το κατ' εκτίμηση ετήσιο μισθολογικό κόστος για τα δύο πρώτα έτη λειτουργίας· ή

ii. το 25 % του συνολικού κύκλου εργασιών του δικαιούχου το 2019· ή

- iii. με την κατάλληλη αιτιολόγηση από τα κράτη μέλη προς την Επιτροπή (για παράδειγμα σε σχέση με τα χαρακτηριστικά συγκεκριμένου τύπου επιχειρήσεων), το ύψος του δανείου μπορεί να αυξάνεται για να καλύψει τις ανάγκες ρευστότητας από τη στιγμή της χορήγησης για τους επόμενους 18 μήνες για τις ΜΜΕ²⁴ και για τους επόμενους 12 μήνες για τις μεγάλες επιχειρήσεις. Οι ανάγκες ρευστότητας θα πρέπει να καθορίζονται μέσω αυτοπιστοποίησης από τον δικαιούχο²⁵.
- ε. Για δάνεια με ληκτότητα έως την 31η Δεκεμβρίου 2020, το ποσό του αρχικού κεφαλαίου του δανείου μπορεί να είναι υψηλότερο από αυτό που προβλέπεται στο σημείο 25 στοιχείο δ) με την παροχή κατάλληλης αιτιολόγησης από το κράτος μέλος στην Επιτροπή και υπό την προϋπόθεση ότι εξακολουθεί να εξασφαλίζεται η αναλογικότητα της ενίσχυσης και αποδεικνύεται από το κράτος μέλος προς την Επιτροπή.
- στ. η διάρκεια της εγγύησης περιορίζεται σε έξι έτη κατ' ανώτατο όριο, εκτός εάν διαφοροποιείται σύμφωνα με το σημείο 25 στοιχείο β), και η δημόσια εγγύηση δεν μπορεί να υπερβαίνει:
- iv. το 90 % του αρχικού κεφαλαίου του δανείου, όταν τις ζημιές υφίστανται αναλογικά και υπό τους ίδιους όρους τόσο το πιστωτικό ίδρυμα όσο και το κράτος· ή
- v. το 35 % του αρχικού κεφαλαίου του δανείου, όταν οι ζημιές καταλογίζονται αρχικά στο κράτος και μόνο στη συνέχεια στα πιστωτικά ιδρύματα (ήτοι εγγύηση πρώτης ζημίας)· και
- vi. και στις δύο ανωτέρω περιπτώσεις, όταν το ύψος του δανείου μειώνεται με την πάροδο του χρόνου, για παράδειγμα επειδή το δάνειο αρχίζει να επιστρέφεται, το εγγυημένο ποσό πρέπει να μειώνεται αναλογικά.
- ζ. η εγγύηση σχετίζεται με δάνεια για επενδύσεις και/ή με δάνεια για κεφάλαια κίνησης·
- η. η εγγύηση δεν μπορεί να χορηγείται σε επιχειρήσεις που ήταν ήδη προβληματικές (κατά την έννοια του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία²⁶) στις 31 Δεκεμβρίου 2019.
- η-α. Κατά παρέκκλιση των ανωτέρω, μπορούν να χορηγηθούν ενισχύσεις σε πολύ μικρές ή μικρές επιχειρήσεις (κατά την έννοια του παραρτήματος I του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία) που ήταν ήδη προβληματικές στις 31 Δεκεμβρίου 2019, υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπάγονται σε συλλογική διαδικασία αφερεγγυότητας βάσει

²⁴ Όπως ορίζονται στο παράρτημα I του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (γενικός κανονισμός απαλλαγής κατά κατηγορία).

²⁵ Το σχέδιο ρευστότητας μπορεί να περιλαμβάνει τόσο το κεφάλαιο κίνησης όσο και το επενδυτικό κόστος.

²⁶ Όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 18 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (ΕΕ L 187 της 26.6.2014, σ. 1).

του εθνικού δικαίου και δεν έχουν λάβει ενίσχυση διάσωσης²⁷. ή ενίσχυση αναδιάρθρωσης²⁸.

3.3. Ενισχύσεις με τη μορφή επιδοτούμενων επιτοκίων για δάνεια

26. Για να διασφαλιστεί η πρόσβαση σε ρευστότητα των επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν αιφνίδια έλλειψη, τα επιδοτούμενα επιτόκια για περιορισμένο χρονικό διάστημα και ποσό δανείου μπορεί να αποτελέσουν κατάλληλη, αναγκαία και στοχευμένη λύση υπό τις παρούσες συνθήκες. Επιπλέον, το χρέος μειωμένης εξασφάλισης, οι κάτοχοι του οποίου έχουν μειωμένη εξοφλητική προτεραιότητα έναντι των συνήθων προνομιακών πιστωτών σε διαδικασίες αφερεγγυότητας, μπορεί επίσης να αποτελέσει κατάλληλη, αναγκαία και στοχευμένη λύση υπό τις τρέχουσες συνθήκες. Αυτού του είδους το χρέος αποτελεί μέσο λιγότερο στρεβλωτικό από το μετοχικό ή το υβριδικό κεφάλαιο, διότι δεν μπορεί να μετατραπεί αυτόματα σε μετοχικό κεφάλαιο όταν η εταιρεία είναι λειτουργούσα επιχείρηση. Ως εκ τούτου, οι ενισχύσεις υπό μορφή χρέους μειωμένης εξασφάλισης²⁹ πρέπει να πληρούν τις αντίστοιχες προϋποθέσεις βάσει του τμήματος 3.3, το οποίο αφορά τα χρεωστικά μέσα. Ωστόσο, δεδομένου ότι οι εν λόγω ενισχύσεις αυξάνουν την ικανότητα των εταιρειών να αναλαμβάνουν χρέος υψηλής εξοφλητικής προτεραιότητας κατά τρόπο παρόμοιο με την κεφαλαιακή στήριξη, εφαρμόζεται επιπλέον προσαύξηση πιστωτικού κινδύνου και περαιτέρω περιορισμός όσον αφορά το ποσό σε σύγκριση με το χρέος υψηλής εξοφλητικής προτεραιότητας [το ένα τρίτο του ποσού για τις μεγάλες επιχειρήσεις και το ήμισυ του ποσού για τις ΜΜΕ, όπως ορίζεται στο σημείο 27 στοιχείο δ) περίπτωση i) ή ii)]. Πέρα από αυτά τα ανώτατα όρια, το χρέος μειωμένης εξασφάλισης θα πρέπει να αξιολογείται σύμφωνα με τους όρους που ισχύουν για τα μέτρα ανακεφαλαιοποίησης λόγω της νόσου COVID-19 οι οποίοι καθορίζονται στο τμήμα 3.11, ώστε να εξασφαλίζεται ίση μεταχείριση.
- 26α. Οι ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει του τμήματος 3.3 δεν σωρεύονται με ενισχύσεις που χορηγούνται για το ίδιο κεφάλαιο υποκείμενου δανείου βάσει του τμήματος 3.2, και αντιστρόφως. Οι ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει του τμήματος 3.2 και του τμήματος 3.3 είναι δυνατό να σωρεύονται για διαφορετικά δάνεια, υπό την προϋπόθεση ότι το συνολικό ποσό των δανείων ανά δικαιούχο δεν υπερβαίνει τα όρια που καθορίζονται στο σημείο 25 στοιχείο δ) ή στο σημείο 27 στοιχείο δ). Είναι δυνατή η παράλληλη υπαγωγή δικαιούχου σε περισσότερα του ενός μέτρα βάσει του τμήματος 3.3, υπό την προϋπόθεση ότι το συνολικό ποσό των δανείων ανά δικαιούχο δεν υπερβαίνει τα ανώτατα όρια που καθορίζονται στο σημείο 27 στοιχεία δ) και ε).
27. Η Επιτροπή θα θεωρήσει ότι οι κρατικές ενισχύσεις με τη μορφή επιδοτήσεων δημόσιων δανείων, οι οποίες χορηγούνται για να αντιμετωπιστεί η έξαρση της νόσου COVID-19,

²⁷ Εναλλακτικά, εάν έχουν λάβει ενίσχυση διάσωσης, έχουν αποπληρώσει το δάνειο ή λύσει τη σύμβαση εγγύησης κατά τη χορήγηση της ενίσχυσης βάσει της παρούσας ανακοίνωσης.

²⁸ Εναλλακτικά, εάν έχουν λάβει ενίσχυση αναδιάρθρωσης, δεν υπόκεινται πλέον σε σχέδιο αναδιάρθρωσης κατά τη χορήγηση της ενίσχυσης βάσει της παρούσας ανακοίνωσης.

²⁹ Εκτός εάν οι εν λόγω ενισχύσεις πληρούν τους όρους του τμήματος 3.1 της παρούσας ανακοίνωσης.

συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α. τα δάνεια μπορούν να χορηγούνται με μειωμένα επιτόκια, τα οποία είναι τουλάχιστον ίσα με το διαθέσιμο βασικό επιτόκιο (ετήσιο επιτόκιο IBOR ή ισοδύναμο, όπως δημοσιεύεται από την Επιτροπή³⁰) είτε την 1η Ιανουαρίου 2020 είτε τη στιγμή της κοινοποίησης, συν τα περιθώρια πιστωτικού κινδύνου που ορίζονται στον κατωτέρω πίνακα:

Τύπος δικαιούχου	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου για το 1ο έτος	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου για το 2ο - 3ο έτος	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου για το 4ο - 6ο έτος
MME	25 μονάδες βάσης ³¹	50 μονάδες βάσης ³²	100 μονάδες βάσης
Μεγάλες επιχειρήσεις	50 μονάδες βάσης	100 μονάδες βάσης	200 μονάδες βάσης

- β. εναλλακτικά, τα κράτη μέλη μπορούν να κοινοποιούν καθεστώτα, λαμβάνοντας τον ανωτέρω πίνακα ως βάση, αλλά στα οποία η ληκτότητα του δανείου και το επίπεδο των περιθωρίων πιστωτικού κινδύνου μπορούν να διαφοροποιούνται: π.χ. μπορεί να χρησιμοποιείται σταθερό περιθώριο πιστωτικού κινδύνου για τη συνολική διάρκεια του δανείου, εάν είναι υψηλότερο από το ελάχιστο περιθώριο πιστωτικού κινδύνου για το 1ο έτος για κάθε τύπο δικαιούχου, όπως προσαρμόζεται ανάλογα με τη ληκτότητα του δανείου δυνάμει της παρούσας παραγράφου³³.
- γ. οι δανειακές συμβάσεις υπογράφονται το αργότερο έως την 31η Δεκεμβρίου 2020 και περιορίζονται σε έξι έτη κατ' ανώτατο όριο, εκτός εάν προβλέπεται διαφοροποίηση σύμφωνα με το σημείο 27 στοιχείο β).
- δ. για τα δάνεια με ληκτότητα πέραν της 31ης Δεκεμβρίου 2020, το συνολικό ποσό των δανείων ανά δικαιούχο δεν υπερβαίνει:
- ι. το διπλάσιο του ετήσιου μισθολογικού κόστους του δικαιούχου (συμπεριλαμβανομένων των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, καθώς και του κόστους του προσωπικού που εργάζεται στους χώρους της επιχείρησης, αλλά επίσημα περιλαμβάνεται στις μισθοδοτικές καταστάσεις υπερβολάβων) για το

³⁰ Τα βασικά επιτόκια υπολογίστηκαν σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την αναθεώρηση της μεθόδου καθορισμού των επιτοκίων αναφοράς και προεξόφλησης (EE C 14 της 19.1.2008, σ. 6) και δημοσιεύθηκαν στον δικτυακό τόπο της ΓΔ Ανταγωνισμού στην ακόλουθη διεύθυνση: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/reference_rates.html.

³¹ Το ελάχιστο συνολικό επιτόκιο (βασικό επιτόκιο συν τα περιθώρια πιστωτικού κινδύνου) θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 10 μονάδες βάσης ετησίως.

³² Το ελάχιστο συνολικό επιτόκιο (βασικό επιτόκιο συν τα περιθώρια πιστωτικού κινδύνου) θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 10 μονάδες βάσης ετησίως.

³³ Το ελάχιστο συνολικό επιτόκιο (βασικό επιτόκιο συν τα περιθώρια πιστωτικού κινδύνου) θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 10 μονάδες βάσης ετησίως.

2019 ή για το πλέον πρόσφατο διαθέσιμο έτος. Στην περίπτωση επιχειρήσεων που συστάθηκαν την ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2019, το μέγιστο ύψος των δανείων δεν πρέπει να υπερβαίνει το κατ' εκτίμηση ετήσιο μισθολογικό κόστος για τα δύο πρώτα έτη λειτουργίας· ή

- ii. το 25 % του συνολικού κύκλου εργασιών του δικαιούχου το 2019· ή
 - iii. με την κατάλληλη αιτιολόγηση από τα κράτη μέλη προς την Επιτροπή (για παράδειγμα σε σχέση με τα χαρακτηριστικά συγκεκριμένου τύπου επιχειρήσεων), το ύψος του δανείου μπορεί να αυξάνεται για να καλύψει τις ανάγκες ρευστότητας από τη στιγμή της χορήγησης για τους επόμενους 18 μήνες για τις ΜΜΕ³⁴ και για τους επόμενους 12 μήνες για τις μεγάλες επιχειρήσεις. Οι ανάγκες ρευστότητας θα πρέπει να καθορίζονται μέσω αυτοπιστοποίησης από τον δικαιούχο³⁵.
 - ε. Για δάνεια με ληκτότητα έως την 31η Δεκεμβρίου 2020, το ποσό του αρχικού κεφαλαίου του δανείου μπορεί να είναι υψηλότερο από αυτό που προβλέπεται στο σημείο 27 στοιχείο δ) με την παροχή κατάλληλης αιτιολόγησης από το κράτος μέλος στην Επιτροπή και υπό την προϋπόθεση ότι εξακολουθεί να εξασφαλίζεται η αναλογικότητα της ενίσχυσης και αποδεικνύεται από το κράτος μέλος προς την Επιτροπή·
 - στ. το δάνειο σχετίζεται με επενδύσεις και/ή με ανάγκες κεφαλαίων κίνησης·
 - ζ. το δάνειο δεν μπορεί να χορηγείται σε επιχειρήσεις που ήταν ήδη προβληματικές (κατά την έννοια του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία³⁶) στις 31 Δεκεμβρίου 2019·
 - ζ-α. Κατά παρέκκλιση των ανωτέρω, μπορούν να χορηγηθούν ενισχύσεις σε πολύ μικρές ή μικρές επιχειρήσεις (κατά την έννοια του παραρτήματος I του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία) που ήταν ήδη προβληματικές στις 31 Δεκεμβρίου 2019, υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπάγονται σε συλλογική διαδικασία αφερεγγυότητας βάσει του εθνικού δικαίου και δεν έχουν λάβει ενίσχυση διάσωσης³⁷. ή ενίσχυση αναδιάρθρωσης³⁸.
- 27α. Χρεωστικά μέσα, οι κάτοχοι των οποίων έχουν μειωμένη εξοφλητική προτεραιότητα έναντι των συνήθων προνομιακών πιστωτών σε περίπτωση διαδικασίας αφερεγγυότητας, μπορούν να χορηγούνται με μειωμένο επιτόκιο, τουλάχιστον ίσο με το εφαρμοστέο βασικό επιτόκιο και τα περιθώρια πιστωτικού κινδύνου που αναφέρονται στον πίνακα του

³⁴ Όπως ορίζονται στο παράρτημα I του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία.

³⁵ Το σχέδιο ρευστότητας μπορεί να περιλαμβάνει τόσο το κεφάλαιο κίνησης όσο και το επενδυτικό κόστος.

³⁶ Όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 18 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (ΕΕ L 187 της 26.6.2014, σ. 1).

³⁷ Εναλλακτικά, εάν έχουν λάβει ενίσχυση διάσωσης, έχουν αποπληρώσει το δάνειο ή λύσει τη σύμβαση εγγύησης κατά τη χορήγηση της ενίσχυσης βάσει της παρούσας ανακοίνωσης.

³⁸ Εναλλακτικά, εάν έχουν λάβει ενίσχυση αναδιάρθρωσης, δεν υπόκεινται πλέον σε σχέδιο αναδιάρθρωσης κατά τη χορήγηση της ενίσχυσης βάσει της παρούσας ανακοίνωσης.

σημείου 27 στοιχείο α) συν 200 μονάδες βάσης για τις μεγάλες επιχειρήσεις και 150 μονάδες βάσης για τις ΜΜΕ. Η εναλλακτική δυνατότητα που προβλέπεται στο σημείο 27 στοιχείο β) ισχύει για τέτοιου είδους χρεωστικά μέσα. Θα πρέπει να πληρούνται επίσης τα στοιχεία γ), στ) και ζ) του σημείου 27. Εάν το ποσό του χρέους μειωμένης εξασφάλισης υπερβαίνει και τα δύο ακόλουθα ανώτατα όρια³⁹, η συμβατότητα του μέσου με την εσωτερική αγορά καθορίζεται σύμφωνα με το τμήμα 3.11:

- iv. τα δύο τρίτα του ετήσιου μισθολογικού κόστους του δικαιούχου για τις μεγάλες επιχειρήσεις και το ετήσιο μισθολογικό κόστος του δικαιούχου για τις ΜΜΕ, όπως ορίζεται στο σημείο 27 στοιχείο δ) σημείο i), ή
- v. το 8,4 % του συνολικού κύκλου εργασιών του δικαιούχου το 2019 για τις μεγάλες επιχειρήσεις και το 12,5 % του συνολικού κύκλου εργασιών του δικαιούχου το 2019 για τις ΜΜΕ.

3.4. Ενισχύσεις υπό τη μορφή εγγυήσεων και δανείων που διοχετεύονται μέσω πιστωτικών ιδρυμάτων ή άλλων χρηματοπιστωτικών οργανισμών

28. Οι ενισχύσεις υπό μορφή εγγυήσεων και δανείων σύμφωνα με το τμήμα 3.1, το τμήμα 3.2 και το τμήμα 3.3 της παρούσας ανακοίνωσης μπορούν να χορηγούνται σε επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν αιφνίδια έλλειψη ρευστότητας άμεσα ή μέσω πιστωτικών ιδρυμάτων και άλλων χρηματοπιστωτικών οργανισμών ως χρηματοπιστωτικών διαμεσολαβητών. Στην τελευταία περίπτωση, πρέπει να πληρούνται οι όροι που καθορίζονται παρακάτω.
29. Αν και οι εν λόγω ενισχύσεις απευθύνονται άμεσα σε επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν αιφνίδια έλλειψη ρευστότητας και όχι σε πιστωτικά ιδρύματα ή σε άλλους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, μπορούν να αποτελέσουν επίσης έμμεσο πλεονέκτημα για τα ιδρύματα και τους οργανισμούς αυτούς. Ωστόσο, οι εν λόγω έμμεσες ενισχύσεις δεν έχουν ως στόχο τη διατήρηση ή την αποκατάσταση της βιωσιμότητας, της ρευστότητας ή της φερεγγυότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι εν λόγω ενισχύσεις δεν θα πρέπει να χαρακτηριστούν ως έκτακτη δημόσια χρηματοπιστωτική στήριξη σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 1 σημείο 28 της οδηγίας για την ανάκαμψη και την εξυγίανση των τραπεζών και το άρθρο 3 παράγραφος 1 σημείο 29 του κανονισμού για τον ενιαίο μηχανισμό εξυγίανσης και δεν θα πρέπει να αξιολογούνται βάσει των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις που ισχύουν για τον τραπεζικό τομέα⁴⁰.
30. Σε κάθε περίπτωση, είναι σκόπιμο να θεσπιστούν ορισμένες διασφαλίσεις όσον αφορά την πιθανή έμμεση ενίσχυση υπέρ πιστωτικών ιδρυμάτων ή άλλων χρηματοπιστωτικών οργανισμών για να περιοριστούν οι αδικαιολόγητες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.

³⁹ Εάν οι πληρωμές τοκομεριδίων κεφαλαιοποιούνται, τούτο θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά τον καθορισμό αυτών των ανωτάτων ορίων, υπό την προϋπόθεση ότι η εν λόγω κεφαλαιοποίηση ήταν προγραμματισμένη ή μπορούσε να προβλεφθεί κατά την κοινοποίηση του μέτρου. Επίσης, κάθε άλλο μέτρο κρατικής ενίσχυσης υπό μορφή χρέους μειωμένης εξασφάλισης που χορηγείται στο πλαίσιο της έξαρσης της νόσου COVID-19, ακόμη και εκτός της παρούσας ανακοίνωσης, πρέπει να περιλαμβάνεται στον εν λόγω υπολογισμό. Ωστόσο, το χρέος μειωμένης εξασφάλισης που χορηγείται σύμφωνα με το τμήμα 3.1 της παρούσας ανακοίνωσης δεν υπολογίζεται στα εν λόγω ανώτατα όρια.

⁴⁰ Βλέπε σημείο 6 του παρόντος προσωρινού πλαισίου.

31. Τα πιστωτικά ιδρύματα ή οι άλλοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί θα πρέπει, στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, να μετακυλίνουν τα πλεονεκτήματα της δημόσιας εγγύησης ή των επιδοτούμενων επιτοκίων για δάνεια στους τελικούς δικαιούχους. Ο ενδιαμέσος χρηματοπιστωτικός οργανισμός πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει ότι χρησιμοποιεί μηχανισμό που διασφαλίζει ότι τα πλεονεκτήματα μετακυλιούνται όσο το δυνατόν περισσότερο στους τελικούς δικαιούχους, υπό μορφή σημαντικότερων όγκων χρηματοδότησης, χαρτοφυλακίων υψηλότερου κινδύνου, χαμηλότερων απαιτήσεων για εξασφαλίσεις, χαμηλότερων προμηθειών εγγύησης ή χαμηλότερων επιτοκίων από ό,τι χωρίς τις εν λόγω δημόσιες εγγυήσεις ή δάνεια.

3.5. Βραχυπρόθεσμη ασφάλιση εξαγωγικών πιστώσεων

32. Η ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη βραχυπρόθεσμη ασφάλιση εξαγωγικών πιστώσεων (STEC) ορίζει ότι οι εμπορεύσιμοι κίνδυνοι δεν καλύπτονται από ασφάλιση εξαγωγικών πιστώσεων με τη στήριξη των κρατών μελών. Συνεπεία της τρέχουσας έξαρσης της νόσου COVID-19 και μετά τη διεξαγωγή της δημόσιας διαβούλευσης σχετικά με τη διαθεσιμότητα βραχυπρόθεσμης ασφάλισης εξαγωγικών πιστώσεων για εξαγωγές σε όλες τις χώρες με εμπορεύσιμους, επί του παρόντος, κινδύνους, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι υπάρχει έλλειψη επαρκούς ικανότητας ιδιωτικής ασφάλισης για βραχυπρόθεσμες εξαγωγικές πιστώσεις εν γένει και ότι η κάλυψη έναντι εμπορεύσιμων κινδύνων προσωρινά δεν είναι διαθέσιμη.
33. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θεωρεί ότι όλοι οι εμπορικοί και πολιτικοί κίνδυνοι που συνδέονται με τις εξαγωγές προς τις χώρες που αναγράφονται στο παράρτημα της STEC είναι προσωρινά μη εμπορεύσιμοι έως την 31η Δεκεμβρίου 2020⁴¹.

3.6. Ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη σχετικά με τη νόσο COVID-19

34. Πέραν των υφιστάμενων δυνατοτήτων βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, είναι ουσιώδες να διευκολυνθεί η έρευνα και ανάπτυξη (E&A) σχετικά με τη νόσο COVID-19 για την αντιμετώπιση της τρέχουσας έκτακτης κατάστασης κρίσης στον τομέα της υγείας.
35. Η Επιτροπή θα θεωρήσει ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά οι ενισχύσεις για έργα E&A στον τομέα της COVID-19 και λοιπής συναφούς αντιικικής έρευνας⁴², συμπεριλαμβανομένων έργων που έχουν λάβει σήμα ποιότητας «Σφραγίδα Αριστείας» σχετική με την COVID-19 στο πλαίσιο του μέσου για τις ΜΜΕ του προγράμματος «Ορίζων 2020», υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

⁴¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής για την τροποποίηση του παραρτήματος της ανακοίνωσης της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη βραχυπρόθεσμη ασφάλιση εξαγωγικών πιστώσεων, C(2020)2044 final της 27ης Μαρτίου 2020, ΕΕ C 101I της 28.3.2020, σ. 1.

⁴² Η έρευνα για τη νόσο COVID-19 και η λοιπή συναφής αντιικική έρευνα περιλαμβάνει την έρευνα για εμβόλια, φάρμακα και θεραπευτικές αγωγές, ιατροτεχνολογικά προϊόντα και νοσοκομειακό/ιατρικό εξοπλισμό, απολυμαντικά και προστατευτικό ρουχισμό και εξοπλισμό, καθώς και την έρευνα σε καινοτομίες σε επίπεδο συναφών διεργασιών με σκοπό την αποτελεσματική παραγωγή των απαιτούμενων προϊόντων.

- α. οι ενισχύσεις χορηγούνται με τη μορφή άμεσων επιχορηγήσεων, επιστρεπτέων προκαταβολών ή φορολογικών πλεονεκτημάτων έως την 31η Δεκεμβρίου 2020·
- β. για τα έργα E&A που ξεκίνησαν από την 1η Φεβρουαρίου 2020 ή για τα έργα που έχουν λάβει «Σφραγίδα Αριστείας» σχετική με την COVID-19, η ενίσχυση θεωρείται ότι λειτουργεί ως κίνητρο· για τα έργα που ξεκίνησαν πριν από την 1η Φεβρουαρίου 2020, η ενίσχυση θεωρείται ότι λειτουργεί ως κίνητρο, εάν η ενίσχυση είναι αναγκαία για την επιτάχυνση ή τη διεύρυνση του αντικειμένου του έργου. Στις περιπτώσεις αυτές, είναι επιλέξιμες για ενίσχυση μόνο οι πρόσθετες δαπάνες σε σχέση με τις προσπάθειες επιτάχυνσης ή τη διεύρυνση του αντικειμένου·
- γ. επιλέξιμες δαπάνες μπορούν να είναι όλες οι δαπάνες που είναι αναγκαίες για το έργο E&A, κατά τη διάρκειά του, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, των δαπανών προσωπικού, των δαπανών για ψηφιακό και υπολογιστικό εξοπλισμό, για διαγνωστικά εργαλεία, για εργαλεία συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων, για υπηρεσίες E&A, για προκλινικές και κλινικές δοκιμές (φάσεις δοκιμών I-IV), για την απόκτηση, την επικύρωση και την προστασία διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και λοιπών άυλων στοιχείων ενεργητικού, για τη λήψη των αξιολογήσεων συμμόρφωσης και/ή των εγκρίσεων που απαιτούνται για τη διάθεση στην αγορά νέων και βελτιωμένων εμβολίων και φαρμάκων, ιατροτεχνολογικών προϊόντων, νοσοκομειακού και ιατρικού εξοπλισμού, απολυμαντικών και μέσων ατομικής προστασίας· οι δοκιμές φάσης IV είναι επιλέξιμες εφόσον επιτρέπουν την περαιτέρω επιστημονική ή τεχνολογική πρόοδο·
- δ. η ένταση της ενίσχυσης για κάθε δικαιούχο μπορεί να καλύπτει το 100 % των επιλέξιμων δαπανών για τη βασική έρευνα και δεν υπερβαίνει το 80 % των επιλέξιμων δαπανών για βιομηχανική έρευνα και πειραματική ανάπτυξη⁴³·
- ε. η ένταση της ενίσχυσης για βιομηχανική έρευνα και πειραματική ανάπτυξη μπορεί να αυξηθεί κατά 15 εκατοστιαίες μονάδες, εάν περισσότερα του ενός κράτη μέλη στηρίζουν το ερευνητικό έργο ή εάν αυτό εκτελείται σε διασυνοριακή συνεργασία με ερευνητικούς οργανισμούς ή άλλες επιχειρήσεις·
- στ. οι ενισχύσεις στο πλαίσιο αυτού του μέτρου μπορούν να συνδυάζονται με στήριξη από άλλες πηγές για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες, υπό την προϋπόθεση ότι η συνδυασμένη ενίσχυση δεν υπερβαίνει τα ανώτατα όρια που καθορίζονται στα σημεία δ) και ε) ανωτέρω·
- ζ. ο δικαιούχος της ενίσχυσης δεσμεύεται να χορηγεί σε τρίτους εντός του EOX μη αποκλειστικές άδειες, χωρίς διακρίσεις και υπό τους όρους της αγοράς·
- η. η ενίσχυση δεν μπορεί να χορηγείται σε επιχειρήσεις που ήταν ήδη προβληματικές (κατά την έννοια του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία⁴⁴) την 31η Δεκεμβρίου 2019·

⁴³ Όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημεία 84), 85) και 86) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης, (ΕΕ L 187 της 26.6.2014, σ. 1).

η-α. Κατά παρέκκλιση των ανωτέρω, μπορούν να χορηγηθούν ενισχύσεις σε πολύ μικρές ή μικρές επιχειρήσεις (κατά την έννοια του παραρτήματος I του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία) που ήταν ήδη προβληματικές στις 31 Δεκεμβρίου 2019, υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπάγονται σε συλλογική διαδικασία αφερεγγυότητας βάσει του εθνικού δικαίου και δεν έχουν λάβει ενίσχυση διάσωσης⁴⁵. ή ενίσχυση αναδιάρθρωσης⁴⁶.

3.7. Επενδυτικές ενισχύσεις για υποδομές δοκιμών και ανακλιμάκωσης

36. Πέραν των υφιστάμενων δυνατοτήτων βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, είναι ουσιώδες να στηριχθούν οι υποδομές δοκιμών και ανακλιμάκωσης που συμβάλλουν στην ανάπτυξη προϊόντων σχετικών με τη νόσο COVID-19.
37. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα θεωρήσει ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά οι ενισχύσεις για επενδύσεις κατασκευής ή αναβάθμισης των υποδομών δοκιμών και ανακλιμάκωσης που απαιτούνται για την ανάπτυξη, τη δοκιμή και την ανακλιμάκωση, έως την πρώτη βιομηχανική αξιοποίηση πριν από τη μαζική παραγωγή, προϊόντων που σχετίζονται με τη νόσο COVID-19, όπως περιγράφεται στο τμήμα 3.8, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
- α. η ενίσχυση χορηγείται για την κατασκευή ή την αναβάθμιση των υποδομών δοκιμών και ανακλιμάκωσης που απαιτούνται για την ανάπτυξη, τη δοκιμή και την ανακλιμάκωση, έως την πρώτη βιομηχανική αξιοποίηση πριν από τη μαζική παραγωγή, των σχετικών με τη νόσο COVID-19 φαρμάκων (συμπεριλαμβανομένων των εμβολίων) και θεραπευτικών αγωγών, των ενδιάμεσων προϊόντων, των δραστικών φαρμακευτικών συστατικών και των πρώτων υλών τους: ιατροτεχνολογικών προϊόντων, νοσοκομειακού και ιατρικού εξοπλισμού (συμπεριλαμβανομένων των αναπνευστήρων, του προστατευτικού ρουχισμού και εξοπλισμού, καθώς και των διαγνωστικών εργαλείων) και απαραίτητων πρώτων υλών: απολυμαντικών και των ενδιάμεσων προϊόντων τους, καθώς και των χημικών πρώτων υλών που είναι απαραίτητες για την παραγωγή τους: καθώς και εργαλείων συλλογής/επεξεργασίας δεδομένων.
 - β. η ενίσχυση χορηγείται με τη μορφή άμεσων επιχορηγήσεων, φορολογικών πλεονεκτημάτων ή επιστρεπτέων προκαταβολών έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020.
 - γ. για τα έργα που ξεκίνησαν από την 1η Φεβρουαρίου 2020, η ενίσχυση θεωρείται ότι λειτουργεί ως κίνητρο: για τα έργα που ξεκίνησαν πριν από την 1η Φεβρουαρίου 2020, η ενίσχυση θεωρείται ότι λειτουργεί ως κίνητρο, εάν η ενίσχυση είναι αναγκαία για την επιτάχυνση ή τη διεύρυνση του αντικειμένου του έργου. Στις περιπτώσεις αυτές, είναι επιλέξιμες για ενίσχυση μόνο οι πρόσθετες δαπάνες σε σχέση με τις προσπάθειες επιτάχυνσης ή τη διεύρυνση του αντικειμένου.

⁴⁴ Όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 18 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (ΕΕ L 187 της 26.6.2014, σ. 1).

⁴⁵ Εναλλακτικά, εάν έχουν λάβει ενίσχυση διάσωσης, έχουν αποπληρώσει το δάνειο ή λύσει τη σύμβαση εγγύησης κατά τη χορήγηση της ενίσχυσης βάσει της παρούσας ανακοίνωσης.

⁴⁶ Εναλλακτικά, εάν έχουν λάβει ενίσχυση αναδιάρθρωσης, δεν υπόκεινται πλέον σε σχέδιο αναδιάρθρωσης κατά τη χορήγηση της ενίσχυσης βάσει της παρούσας ανακοίνωσης.

- δ. το επενδυτικό έργο ολοκληρώνεται εντός έξι μηνών από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης. Ένα επενδυτικό έργο θεωρείται ότι έχει ολοκληρωθεί όταν γίνεται δεκτό ως ολοκληρωμένο από τις εθνικές αρχές. Εάν δεν τηρηθεί η εξάμηνη προθεσμία, επιστρέφεται, ανά μήνα καθυστέρησης, το 25 % του ποσού της ενίσχυσης που έχει χορηγηθεί υπό μορφή άμεσων επιχορηγήσεων ή φορολογικών πλεονεκτημάτων, εκτός εάν η καθυστέρηση οφείλεται σε παράγοντες που εκφεύγουν του ελέγχου του δικαιούχου της ενίσχυσης. Εάν τηρηθεί η προθεσμία, οι ενισχύσεις υπό μορφή επιστρεπτέων προκαταβολών μετατρέπονται σε επιχορηγήσεις· εάν δεν τηρηθεί, η επιστρεπτέα προκαταβολή επιστρέφεται σε ίσες ετήσιες δόσεις εντός πέντε ετών από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης·
- ε. επιλέξιμες δαπάνες είναι οι επενδυτικές δαπάνες που είναι αναγκαίες για τη δημιουργία των υποδομών δοκιμών και ανακλιμάκωσης που απαιτούνται για την ανάπτυξη των προϊόντων που αναφέρονται στο στοιχείο α) ανωτέρω. Η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 75 % των επιλέξιμων δαπανών·
- στ. η μέγιστη επιτρεπτή ένταση ενίσχυσης της άμεσης επιχορήγησης ή του φορολογικού πλεονεκτήματος μπορεί να αυξηθεί κατά 15 επιπλέον εκατοστιαίες μονάδες, εάν η επένδυση ολοκληρωθεί εντός δύο μηνών από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης ή την ημερομηνία εφαρμογής του φορολογικού πλεονεκτήματος ή εάν η στήριξη προέρχεται από περισσότερα του ενός κράτη μέλη. Εάν η ενίσχυση χορηγηθεί υπό μορφή επιστρεπτέας προκαταβολής και η επένδυση ολοκληρωθεί εντός δύο μηνών ή εάν η στήριξη προέρχεται από περισσότερα του ενός κράτη μέλη, μπορεί να αυξηθεί κατά επιπλέον 15 εκατοστιαίες μονάδες·
- ζ. οι ενισχύσεις στο πλαίσιο αυτού του μέτρου δεν συνδυάζονται με άλλες επενδυτικές ενισχύσεις για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες·
- η. εγγύηση κάλυψης ζημιών μπορεί να παρέχεται επιπλέον της άμεσης επιχορήγησης, του φορολογικού πλεονεκτήματος ή της επιστρεπτέας προκαταβολής ή ως ανεξάρτητο μέτρο ενίσχυσης. Η εγγύηση κάλυψης ζημιών εκδίδεται εντός ενός μηνός από την υποβολή της σχετικής αίτησης από την επιχείρηση· το ποσό της ζημίας που πρέπει να αντισταθμιστεί καθορίζεται πέντε έτη μετά την ολοκλήρωση της επένδυσης. Το ποσό της αντισταθμίστης υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ, αφενός, του αθροίσματος των επενδυτικών δαπανών, των εύλογων κερδών της τάξης του 10 % ετησίως επί του κόστους της επένδυσης σε διάστημα πέντε ετών και των δαπανών λειτουργίας, και, αφετέρου, του αθροίσματος της άμεσης επιχορήγησης που έχει ληφθεί, των εσόδων κατά τη διάρκεια της πενταετούς περιόδου και της τελικής αξίας του έργου·
- θ. η τιμή που χρεώνεται για τις υπηρεσίες που παρέχονται από την υποδομή δοκιμών και ανακλιμάκωσης αντιστοιχεί στην αγοραία τιμή·
- ι. οι υποδομές δοκιμών και ανακλιμάκωσης είναι ανοικτές σε πολλούς χρήστες και η πρόσβαση χορηγείται με διαφάνεια και χωρίς διακρίσεις. Οι επιχειρήσεις που έχουν χρηματοδοτήσει τουλάχιστον το 10 % των επενδυτικών δαπανών μπορούν να έχουν προτιμησιακή πρόσβαση υπό ευνοϊκότερους όρους·

ια. η ενίσχυση δεν μπορεί να χορηγείται σε επιχειρήσεις που ήταν ήδη προβληματικές (κατά την έννοια του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία⁴⁷) την 31η Δεκεμβρίου 2019.

ια-α. Κατά παρέκκλιση των ανωτέρω, μπορούν να χορηγηθούν ενισχύσεις σε πολύ μικρές ή μικρές επιχειρήσεις (κατά την έννοια του παραρτήματος I του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία) που ήταν ήδη προβληματικές στις 31 Δεκεμβρίου 2019, υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπάγονται σε συλλογική διαδικασία αφερεγγυότητας βάσει του εθνικού δικαίου και δεν έχουν λάβει ενίσχυση διάσωσης⁴⁸. ή ενίσχυση αναδιάρθρωσης⁴⁹.

3.8. Επενδυτικές ενισχύσεις για την παραγωγή προϊόντων σχετικών με τη νόσο COVID-19

38. Πέραν των υφιστάμενων δυνατοτήτων βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, είναι ουσιώδες να διευκολυνθεί η παραγωγή προϊόντων σχετικών με τη νόσο COVID-19. Σε αυτά περιλαμβάνονται: συναφή φάρμακα (συμπεριλαμβανομένων των εμβολίων) και θεραπευτικές αγωγές, τα ενδιάμεσα προϊόντα, τα δραστικά φαρμακευτικά συστατικά και οι πρώτες ύλες· ιατροτεχνολογικά προϊόντα, νοσοκομειακός και ιατρικός εξοπλισμός (συμπεριλαμβανομένων των αναπνευστήρων, του προστατευτικού ρουχισμού και εξοπλισμού, καθώς και των διαγνωστικών εργαλείων) και απαραίτητες πρώτες ύλες· απολυμαντικά και τα ενδιάμεσα προϊόντα τους, καθώς και οι χημικές πρώτες ύλες που είναι απαραίτητες για την παραγωγή τους· εργαλεία συλλογής/επεξεργασίας δεδομένων.

39. Η Επιτροπή θα θεωρήσει ότι οι επενδυτικές ενισχύσεις για την παραγωγή των σχετικών με τη νόσο COVID-19 προϊόντων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α. η επενδυτική ενίσχυση χορηγείται για την παραγωγή προϊόντων σχετικών με τη νόσο COVID-19, στα οποία περιλαμβάνονται: συναφή φάρμακα (συμπεριλαμβανομένων των εμβολίων) και θεραπευτικές αγωγές, τα ενδιάμεσα προϊόντα αυτών, τα δραστικά φαρμακευτικά συστατικά και οι πρώτες ύλες τους· ιατροτεχνολογικά προϊόντα, νοσοκομειακός και ιατρικός εξοπλισμός (συμπεριλαμβανομένων των αναπνευστήρων, του προστατευτικού ρουχισμού και εξοπλισμού, καθώς και των διαγνωστικών εργαλείων) και απαραίτητες πρώτες ύλες· απολυμαντικά και τα ενδιάμεσα προϊόντα τους, καθώς και οι χημικές πρώτες ύλες που είναι απαραίτητες για την παραγωγή τους· εργαλεία συλλογής/επεξεργασίας δεδομένων·

β. η ενίσχυση χορηγείται με τη μορφή άμεσων επιχορηγήσεων, φορολογικών πλεονεκτημάτων ή επιστρεπτέων προκαταβολών έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020·

⁴⁷ Όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 18 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (ΕΕ L 187 της 26.6.2014, σ. 1).

⁴⁸ Εναλλακτικά, εάν έχουν λάβει ενίσχυση διάσωσης, έχουν αποπληρώσει το δάνειο ή λύσει τη σύμβαση εγγύησης κατά τη χορήγηση της ενίσχυσης βάσει της παρούσας ανακοίνωσης.

⁴⁹ Εναλλακτικά, εάν έχουν λάβει ενίσχυση αναδιάρθρωσης, δεν υπόκεινται πλέον σε σχέδιο αναδιάρθρωσης κατά τη χορήγηση της ενίσχυσης βάσει της παρούσας ανακοίνωσης.

- γ. για τα έργα που ξεκίνησαν από την 1η Φεβρουαρίου 2020, η ενίσχυση θεωρείται ότι λειτουργεί ως κίνητρο· για τα έργα που ξεκίνησαν πριν από την 1η Φεβρουαρίου 2020, η ενίσχυση θεωρείται ότι λειτουργεί ως κίνητρο, εάν η ενίσχυση είναι αναγκαία για την επιτάχυνση ή τη διεύρυνση του αντικειμένου του έργου. Στις περιπτώσεις αυτές, είναι επιλέξιμες για ενίσχυση μόνο οι πρόσθετες δαπάνες σε σχέση με τις προσπάθειες επιτάχυνσης ή τη διεύρυνση του αντικειμένου·
- δ. το επενδυτικό έργο ολοκληρώνεται εντός έξι μηνών από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης. Ένα επενδυτικό έργο θεωρείται ότι έχει ολοκληρωθεί όταν γίνεται δεκτό ως ολοκληρωμένο από τις εθνικές αρχές. Εάν δεν τηρηθεί η εξάμηνη προθεσμία, επιστρέφεται, ανά μήνα καθυστέρησης, το 25 % του ποσού της ενίσχυσης που έχει χορηγηθεί υπό μορφή άμεσων επιχορηγήσεων ή φορολογικών πλεονεκτημάτων, εκτός εάν η καθυστέρηση οφείλεται σε παράγοντες που εκφεύγουν του ελέγχου του δικαιούχου της ενίσχυσης. Εάν τηρηθεί η προθεσμία, οι ενισχύσεις υπό μορφή επιστρεπτέων προκαταβολών μετατρέπονται σε επιχορηγήσεις· εάν δεν τηρηθεί, η επιστρεπτέα προκαταβολή επιστρέφεται σε ίσες ετήσιες δόσεις εντός πέντε ετών από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης·
- ε. οι επιλέξιμες δαπάνες αφορούν όλες τις επενδυτικές δαπάνες που είναι αναγκαίες για την παραγωγή των προϊόντων που αναφέρονται στο στοιχείο α) και τις δαπάνες των δοκιμών λειτουργίας των νέων εγκαταστάσεων παραγωγής. Η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 80 % των επιλέξιμων δαπανών·
- στ. η μέγιστη επιτρεπτή ένταση ενίσχυσης της άμεσης επιχορήγησης ή του φορολογικού πλεονεκτήματος μπορεί να αυξηθεί κατά 15 επιπλέον εκατοστιαίες μονάδες, εάν η επένδυση ολοκληρωθεί εντός δύο μηνών από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης ή την ημερομηνία εφαρμογής του φορολογικού πλεονεκτήματος ή εάν η στήριξη προέρχεται από περισσότερα του ενός κράτη μέλη. Εάν η ενίσχυση χορηγηθεί υπό μορφή επιστρεπτέας προκαταβολής και η επένδυση ολοκληρωθεί εντός δύο μηνών ή εάν η στήριξη προέρχεται από περισσότερα του ενός κράτη μέλη, μπορεί να αυξηθεί κατά επιπλέον 15 εκατοστιαίες μονάδες·
- ζ. οι ενισχύσεις στο πλαίσιο αυτού του μέτρου δεν συνδυάζονται με άλλες επενδυτικές ενισχύσεις για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες·
- η. εγγύηση κάλυψης ζημιών μπορεί να παρέχεται επιπλέον της άμεσης επιχορήγησης, του φορολογικού πλεονεκτήματος ή της επιστρεπτέας προκαταβολής ή ως ανεξάρτητο μέτρο ενίσχυσης. Η εγγύηση κάλυψης ζημιών εκδίδεται εντός ενός μηνός από την υποβολή της σχετικής αίτησης από την επιχείρηση· το ποσό της ζημίας που πρέπει να αντισταθμιστεί καθορίζεται πέντε έτη μετά την ολοκλήρωση της επένδυσης. Το ποσό της αντιστάθμισης υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ, αφενός, του αθροίσματος των επενδυτικών δαπανών, των εύλογων κερδών της τάξης του 10 % ετησίως επί του κόστους της επένδυσης σε διάστημα πέντε ετών και των δαπανών λειτουργίας, και, αφετέρου, του αθροίσματος της άμεσης επιχορήγησης που έχει ληφθεί, των εσόδων κατά τη διάρκεια της πενταετούς περιόδου και της τελικής αξίας του έργου·

θ. η ενίσχυση δεν μπορεί να χορηγείται σε επιχειρήσεις που ήταν ήδη προβληματικές (κατά την έννοια του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία⁵⁰) την 31η Δεκεμβρίου 2019·

θ-α. Κατά παρέκκλιση των ανωτέρω, μπορούν να χορηγηθούν ενισχύσεις σε πολύ μικρές ή μικρές επιχειρήσεις (κατά την έννοια του παραρτήματος I του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία) που ήταν ήδη προβληματικές στις 31 Δεκεμβρίου 2019, υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπάγονται σε συλλογική διαδικασία αφερεγγυότητας βάσει του εθνικού δικαίου και δεν έχουν λάβει ενίσχυση διάσωσης⁵¹. ή ενίσχυση αναδιάρθρωσης⁵².

3.9. Ενισχύσεις με τη μορφή αναβολής της καταβολής φόρων και/ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης

40. Οι αναβολές της καταβολής φόρων και/ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης μπορούν να αποτελέσουν πολύτιμο εργαλείο για τη μείωση των περιορισμών ρευστότητας των επιχειρήσεων (συμπεριλαμβανομένων των αυτοαπασχολούμενων ατόμων) και τη διατήρηση της απασχόλησης. Όταν οι εν λόγω αναβολές είναι γενικής εφαρμογής και δεν ευνοούν ορισμένες επιχειρήσεις ή την παραγωγή ορισμένων αγαθών, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Εάν περιορίζονται, για παράδειγμα, σε ορισμένους τομείς, ορισμένες περιφέρειες ή ορισμένα είδη επιχειρήσεων, συνιστούν ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ⁵³.

41. Η Επιτροπή θα θεωρήσει ότι τα καθεστώτα ενισχύσεων που συνίστανται σε προσωρινή αναβολή της καταβολής φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, τα οποία εφαρμόζονται σε επιχειρήσεις (συμπεριλαμβανομένων των αυτοαπασχολούμενων ατόμων) που πλήττονται ιδιαίτερα από την έξαρση της νόσου COVID-19, για παράδειγμα σε συγκεκριμένους τομείς, περιφέρειες ή σε εταιρείες ορισμένου μεγέθους, συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ. Αυτό ισχύει επίσης για τα μέτρα που προβλέπονται σε σχέση με τις φορολογικές υποχρεώσεις και τις υποχρεώσεις κοινωνικής ασφάλισης με σκοπό τη χαλάρωση των περιορισμών ρευστότητας που αντιμετωπίζουν οι δικαιούχοι, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, της αναβολής των πληρωμών που οφείλονται σε δόσεις, της ευκολότερης πρόσβασης σε προγράμματα πληρωμής φορολογικών οφειλών και της χορήγησης περιόδων απαλλαγής από τόκους, της αναστολής της είσπραξης φορολογικών οφειλών και της ταχείας επιστροφής φόρων. Η ενίσχυση χορηγείται πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 2020 και η καταληκτική ημερομηνία για την αναβολή δεν είναι μεταγενέστερη της 31ης Δεκεμβρίου 2022.

⁵⁰ Όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 18 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (ΕΕ L 187 της 26.6.2014, σ. 1).

⁵¹ Εναλλακτικά, εάν έχουν λάβει ενίσχυση διάσωσης, έχουν αποπληρώσει το δάνειο ή λύσει τη σύμβαση εγγύησης κατά τη χορήγηση της ενίσχυσης βάσει της παρούσας ανακοίνωσης.

⁵² Εναλλακτικά, εάν έχουν λάβει ενίσχυση αναδιάρθρωσης, δεν υπόκεινται πλέον σε σχέδιο αναδιάρθρωσης κατά τη χορήγηση της ενίσχυσης βάσει της παρούσας ανακοίνωσης.

⁵³ Βλ. επίσης το σημείο 118 της ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης, όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, C/2016/2946, ΕΕ C 262 της 19.7.2016, σ. 1-50.

3.10. Ενισχύσεις με τη μορφή επιδοτήσεων μισθού για τους εργαζομένους για την αποφυγή απολύσεων κατά τη διάρκεια της έξαρσης της νόσου COVID-19

42. Για τη διατήρηση της απασχόλησης, τα κράτη μέλη μπορούν να εξετάζουν το ενδεχόμενο να συνεισφέρουν στο μισθολογικό κόστος επιχειρήσεων οι οποίες διαφορετικά, λόγω της έξαρσης της νόσου COVID-19, θα απέλυαν προσωπικό ή στο ισοδύναμο του μισθού εισοδήματος των αυτοαπασχολούμενων ατόμων για τα οποία η λήψη εθνικών μέτρων με σκοπό την αντιμετώπιση της έξαρσης της νόσου COVID-19 οδήγησε σε αναστολή ή μείωση της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας. Εάν αυτά τα καθεστώτα στήριξης εφαρμόζονται σε ολόκληρη την οικονομία, δεν emπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ενωσιακού ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων, καθώς δεν είναι επιλεκτικά. Αντιθέτως, τα καθεστώτα αυτά θεωρείται ότι παρέχουν στις επιχειρήσεις επιλεκτικό πλεονέκτημα, εάν περιορίζονται σε ορισμένους τομείς, ορισμένες περιφέρειες ή ορισμένα είδη επιχειρήσεων.
43. Εάν τα εν λόγω μέτρα συνιστούν ενίσχυση, η Επιτροπή θα θεωρήσει ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
- α. η ενίσχυση αποσκοπεί στην αποφυγή απολύσεων κατά τη διάρκεια της έξαρσης της νόσου COVID-19 (και στη διασφάλιση της συνέχισης των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων των αυτοαπασχολούμενων ατόμων)·
 - β. οι ενισχύσεις χορηγούνται με τη μορφή καθεστώτων σε επιχειρήσεις σε συγκεκριμένους τομείς, περιφέρειες ή σε επιχειρήσεις ορισμένου μεγέθους που πλήττονται ιδιαίτερα από την έξαρση της νόσου COVID-19·
 - γ. η επιδότηση μισθού χορηγείται για περίοδο που δεν υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες από την αίτηση ενίσχυσης, για εργαζομένους που διαφορετικά θα είχαν απολυθεί συνεπεία της αναστολής ή της μείωσης των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων λόγω της έξαρσης της νόσου COVID-19 (ή για αυτοαπασχολούμενα άτομα των οποίων η επιχειρηματική δραστηριότητα έχει επηρεαστεί αρνητικά από την έξαρση της νόσου COVID-19), και υπό τον όρο ότι το επωφελούμενο προσωπικό παραμένει σε συνεχή απασχόληση για όλη την περίοδο για την οποία χορηγείται η ενίσχυση (ή υπό τον όρο ότι η σχετική επιχειρηματική δραστηριότητα του αυτοαπασχολούμενου διατηρείται για όλη την περίοδο για την οποία χορηγείται η ενίσχυση)·
 - δ. η μηνιαία επιδότηση μισθού δεν υπερβαίνει το 80 % του μηνιαίου ακαθάριστου μισθού (συμπεριλαμβανομένων των εργοδοτικών εισφορών κοινωνικής ασφάλισης) του επωφελούμενου προσωπικού (ή το 80 % του μέσου μηνιαίου ισοδύναμου του μισθού εισοδήματος των αυτοαπασχολούμενων ατόμων). Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να κοινοποιούν, ιδίως προς όφελος των χαμηλόμισθων κατηγοριών, εναλλακτικές μεθόδους υπολογισμού της έντασης της ενίσχυσης, όπως η χρήση του μέσου εθνικού μισθού ή του κατώτατου μισθού, υπό την προϋπόθεση ότι τηρείται η αναλογικότητα της ενίσχυσης·
 - ε. η επιδότηση μισθού μπορεί να συνδυαστεί με άλλα γενικώς διαθέσιμα ή επιλεκτικά μέτρα στήριξης της απασχόλησης, υπό την προϋπόθεση ότι η συνδυασμένη στήριξη δεν οδηγεί σε υπεραντιστάθμιση του μισθολογικού κόστους του αντίστοιχου

προσωπικού. Οι επιδοτήσεις μισθού μπορούν επίσης να συνδυαστούν με αναβολές της καταβολής φόρων και εισφορών κοινωνικής ασφάλισης.

43α. Στον βαθμό που ένα τέτοιο καθεστώς περιλαμβάνει επίσης εργαζόμενους πιστωτικών ιδρυμάτων ή χρηματοπιστωτικών οργανισμών, οποιαδήποτε ενίσχυση προς τα εν λόγω ιδρύματα και οργανισμούς δεν έχει ως στόχο τη διατήρηση ή την αποκατάσταση της βιωσιμότητας, της ρευστότητας ή της φερεγγυότητάς τους, δεδομένου του κοινωνικού, κυρίως, στόχου αυτής της ενίσχυσης⁵⁴. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι εν λόγω ενισχύσεις δεν θα πρέπει να χαρακτηριστούν έκτακτη δημόσια χρηματοπιστωτική στήριξη σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 1 σημείο 28 της οδηγίας BRRD και το άρθρο 3 παράγραφος 1 σημείο 29 του κανονισμού ΚΕΜΕ και δεν θα πρέπει να αξιολογούνται βάσει των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις που ισχύουν για τον τραπεζικό τομέα⁵⁵.

3.11. Μέτρα ανακεφαλαιοποίησης

44. Το παρόν προσωρινό πλαίσιο καθορίζει τα κριτήρια που προβλέπονται στους κανόνες της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις, βάσει των οποίων τα κράτη μέλη μπορούν να παρέχουν δημόσια στήριξη υπό μορφή μετοχικών μέσων και/ή υβριδικών κεφαλαιακών μέσων σε επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες λόγω της έξαρσης της νόσου COVID-19⁵⁶. Στόχος είναι να διασφαλιστεί ότι οι αναταράξεις της οικονομίας δεν θα οδηγήσουν σε περιττή έξοδο από την αγορά τις επιχειρήσεις που ήταν βιώσιμες πριν από την έξαρση της νόσου COVID-19. Ως εκ τούτου, οι ανακεφαλαιοποιήσεις δεν πρέπει να υπερβαίνουν το ελάχιστο αναγκαίο για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του δικαιούχου και θα πρέπει να περιορίζονται στην αποκατάσταση της κεφαλαιακής διάρθρωσης του δικαιούχου στα επίπεδα που ήταν πριν από την έξαρση της νόσου COVID-19. Οι μεγάλες επιχειρήσεις πρέπει να αναφέρουν με ποιο τρόπο η λαμβανόμενη ενίσχυση στηρίζει τις δραστηριότητές τους σύμφωνα με τους ενωσιακούς στόχους και τις εθνικές υποχρεώσεις που συνδέονται με τον οικολογικό και τον ψηφιακό μετασχηματισμό, συμπεριλαμβανομένου του στόχου της ΕΕ για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050.

45. Ταυτόχρονα, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι η παροχή εθνικής δημόσιας στήριξης υπό μορφή μετοχικών μέσων και/ή υβριδικών κεφαλαιακών μέσων στο πλαίσιο καθεστώτων ή σε μεμονωμένες περιπτώσεις, θα πρέπει να εξετάζεται μόνο εάν δεν μπορεί να βρεθεί άλλη κατάλληλη λύση. Επιπλέον, η έκδοση τέτοιων μέσων θα πρέπει να υπόκειται σε αυστηρούς όρους, διότι προκαλούν μεγάλες στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό μεταξύ επιχειρήσεων. Συνεπώς, οι εν λόγω παρεμβάσεις πρέπει να υπόκεινται σε σαφείς όρους όσον αφορά την είσοδο, την αμοιβή και την έξοδο του κράτους από το κεφάλαιο των οικείων επιχειρήσεων, σε διατάξεις για τη διακυβέρνηση και σε κατάλληλα μέτρα για τον περιορισμό των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού. Σε αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή

⁵⁴ Βλέπε κατ' αναλογία την απόφαση SA.49554-CY της Επιτροπής — Κυπριακό σχέδιο για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια που είναι εξασφαλισμένα με υποθήκη την κύρια κατοικία (Εστία), αιτιολογική σκέψη 73 και την απόφαση SA.53520-EL της Επιτροπής — Σχέδιο προστασίας της πρώτης κατοικίας, αιτιολογική σκέψη 71.

⁵⁵ Βλέπε σημείο 6 της παρούσας ανακοίνωσης.

⁵⁶ Η δυνατότητα χορήγησης ενισχύσεων υπό μορφή μετοχικών μέσων και/ή υβριδικών κεφαλαιακών μέσων, αλλά για πολύ χαμηλότερα ονομαστικά ποσά, προβλέπεται ήδη υπό τους όρους του σημείου 3.1 της παρούσας ανακοίνωσης.

επισημαίνει ότι ο σχεδιασμός εθνικών μέτρων στήριξης κατά τρόπο που να καλύπτει τους στόχους πολιτικής της ΕΕ όσον αφορά τον πράσινο και τον ψηφιακό μετασχηματισμό των οικονομιών τους θα καταστήσει δυνατή μια πιο βιώσιμη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη και θα προωθήσει τη μετάβαση στον συμφωνηθέντα στόχο της ΕΕ για επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050.

3.11.1. Εφαρμογή

46. Οι ακόλουθοι όροι ισχύουν για τα καθεστώτα ανακεφαλαιοποίησης και για τα μεμονωμένα μέτρα ανακεφαλαιοποίησης των κρατών μελών για τις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις (από κοινού αναφερόμενα ως μέτρα «ανακεφαλαιοποίησης λόγω της νόσου COVID-19») δυνάμει της παρούσας ανακοίνωσης, τα οποία δεν καλύπτονται από το τμήμα 3.1 της ανακοίνωσης. Ισχύουν για τα μέτρα ανακεφαλαιοποίησης λόγω της νόσου COVID-19 για τις μεγάλες επιχειρήσεις και τις ΜΜΕ⁵⁷.
47. Οι ακόλουθοι όροι ισχύουν επίσης για τα χρεωστικά μέσα μειωμένης εξασφάλισης που υπερβαίνουν και τα δύο ανώτατα όρια που αναφέρονται στις περιπτώσεις i) και ii) του σημείου 27α του τμήματος 3.3 της παρούσας ανακοίνωσης.
48. Τα μέτρα ανακεφαλαιοποίησης λόγω της νόσου COVID-19 χορηγούνται μέχρι τις 30 Ιουνίου 2021.

3.11.2. Όροι επιλεξιμότητας και εισόδου

49. Για το μέτρο ανακεφαλαιοποίησης λόγω της νόσου COVID-19 πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
 - α. χωρίς την κρατική παρέμβαση, ο δικαιούχος θα αναγκαζόταν να σταματήσει τις δραστηριότητές του ή θα αντιμετώπιζε σοβαρές δυσκολίες για να τις διατηρήσει. Οι εν λόγω δυσκολίες είναι δυνατόν να αποδειχθούν, ειδικότερα, από την επιδείνωση του δείκτη χρέους προς ίδια κεφάλαια του δικαιούχου ή παρόμοιων δεικτών·
 - β. η παρέμβαση είναι προς το κοινό συμφέρον. Αυτό μπορεί να συμβαίνει για να αποφευχθούν, αφενός, κοινωνικές δυσχέρειες και ανεπάρκεια της αγοράς λόγω σημαντικής απώλειας θέσεων εργασίας, και, αφετέρου, η έξοδος μιας καινοτόμου εταιρείας, η έξοδος μιας εταιρείας συστημικής σημασίας, ο κίνδυνος διαταραχής στην παροχή σημαντικής υπηρεσίας ή άλλη παρόμοια κατάσταση δεόντως αιτιολογημένη από το οικείο κράτος μέλος·
 - γ. ο δικαιούχος δεν είναι σε θέση να βρει χρηματοδότηση στις αγορές με προσιτούς όρους, τα δε υφιστάμενα στο οικείο κράτος μέλος οριζόντια μέτρα για την κάλυψη των αναγκών ρευστότητας δεν επαρκούν για τη διασφάλιση της βιωσιμότητάς του· και

⁵⁷ Όπως ορίζεται στο σημείο 16 της ανακοίνωσης, η κοινοποίηση εναλλακτικών προσεγγίσεων εξακολουθεί να είναι δυνατή σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ.

- δ. ο δικαιούχος δεν συνιστά επιχείρηση που ήταν ήδη προβληματική στις 31 Δεκεμβρίου 2019 (κατά την έννοια του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία⁵⁸).
- δ-α. Κατά παρέκκλιση των ανωτέρω, μπορούν να χορηγηθούν ενισχύσεις σε πολύ μικρές ή μικρές επιχειρήσεις (κατά την έννοια του παραρτήματος I του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία) που ήταν ήδη προβληματικές στις 31 Δεκεμβρίου 2019, υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπάγονται σε συλλογική διαδικασία αφερεγγυότητας βάσει του εθνικού δικαίου και δεν έχουν λάβει ενίσχυση διάσωσης⁵⁹. ή ενίσχυση αναδιάρθρωσης⁶⁰.
50. Τα κράτη μέλη χορηγούν μέτρα ανακεφαλαιοποίησης λόγω της νόσου COVID-19 δυνάμει καθεστώτος ενισχύσεων που έχει εγκριθεί από την Επιτροπή μόνο κατόπιν υποβολής γραπτής αίτησης για την εν λόγω ενίσχυση από τη μελλοντική δικαιούχο επιχείρηση. Όσον αφορά μεμονωμένα κοινοποιήσιμες ενισχύσεις, τα κράτη μέλη παρέχουν στην Επιτροπή αποδεικτικά στοιχεία για την εν λόγω γραπτή αίτηση στο πλαίσιο της κοινοποίησης του μεμονωμένου μέτρου ενίσχυσης.
51. Οι απαιτήσεις του παρόντος τμήματος και των τμημάτων 3.11.4, 3.11.5, 3.11.6 και 3.11.7 ισχύουν τόσο για τα καθεστώτα ανακεφαλαιοποίησης λόγω της νόσου COVID-19 όσο και για τα μεμονωμένα μέτρα ενίσχυσης. Κατά την έγκριση ενός καθεστώτος, η Επιτροπή θα ζητά χωριστή κοινοποίηση των μεμονωμένων ενισχύσεων που υπερβαίνουν το όριο των 250 εκατ. EUR. Όσον αφορά τις κοινοποιήσιμες αυτές, η Επιτροπή θα αξιολογεί κατά πόσον: η υφιστάμενη χρηματοδότηση στην αγορά ή τα οριζόντια μέτρα για την κάλυψη αναγκών ρευστότητας δεν επαρκούν για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του δικαιούχου· τα επιλεγμένα μέσα ανακεφαλαιοποίησης και οι όροι που τα συνοδεύουν είναι κατάλληλα για την αντιμετώπιση των σοβαρών δυσκολιών του δικαιούχου· η ενίσχυση είναι αναλογική· πληρούνται οι προϋποθέσεις του παρόντος τμήματος και των τμημάτων 3.11.4, 3.11.5, 3.11.6 και 3.11.7.

3.11.3. Είδη μέτρων ανακεφαλαιοποίησης

52. Τα κράτη μέλη μπορούν να παρέχουν μέτρα ανακεφαλαιοποίησης λόγω της νόσου COVID-19 χρησιμοποιώντας δύο διακριτά μέσα ανακεφαλαιοποίησης:
- α. μετοχικά μέσα, ιδίως την έκδοση νέων κοινών ή προνομιούχων μετοχών· και/ή

⁵⁸ Όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 18 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (ΕΕ L 187 της 26.6.2014, σ. 1).

⁵⁹ Εναλλακτικά, εάν έχουν λάβει ενίσχυση διάσωσης, έχουν αποπληρώσει το δάνειο ή λύσει τη σύμβαση εγγύησης κατά τη χορήγηση της ενίσχυσης βάσει της παρούσας ανακοίνωσης.

⁶⁰ Εναλλακτικά, εάν έχουν λάβει ενίσχυση αναδιάρθρωσης, δεν υπόκεινται πλέον σε σχέδιο αναδιάρθρωσης κατά τη χορήγηση της ενίσχυσης βάσει της παρούσας ανακοίνωσης.

β. μέσα με στοιχείο ιδίων κεφαλαίων (αναφερόμενα ως «υβριδικά κεφαλαιακά μέσα»)⁶¹, ιδίως δικαιώματα συμμετοχής στα κέρδη, αφανείς συμμετοχές και μετατρέψιμα εξασφαλισμένα και μη εξασφαλισμένα ομόλογα.

53. Η κρατική παρέμβαση μπορεί να λάβει τη μορφή οποιασδήποτε μεταβολής των ανωτέρω μέσων ή συνδυασμού μετοχικών μέσων και υβριδικών κεφαλαιακών μέσων. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να αναλαμβάνουν την αναδοχή των ανωτέρω μέσων στο πλαίσιο προσφοράς αγοράς, υπό την προϋπόθεση ότι οποιαδήποτε επακόλουθη κρατική παρέμβαση σε δικαιούχο πληροί τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο παρόν τμήμα 3.11 της ανακοίνωσης. Το κράτος μέλος πρέπει να διασφαλίζει ότι τα επιλεγόμενα μέσα ανακεφαλαιοποίησης και οι όροι που τα συνοδεύουν είναι κατάλληλα για την κάλυψη των αναγκών ανακεφαλαιοποίησης του δικαιούχου, ενώ παράλληλα προκαλούν τις ελάχιστες δυνατές στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό.

3.11.4. Ποσό της ανακεφαλαιοποίησης

54. Προκειμένου να εξασφαλίζεται η αναλογικότητα της ενίσχυσης, το ποσό της ανακεφαλαιοποίησης λόγω της νόσου COVID-19 δεν πρέπει να υπερβαίνει το ελάχιστο αναγκαίο για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του δικαιούχου και να περιορίζεται στην αποκατάσταση της κεφαλαιακής διάρθρωσης του δικαιούχου στην κατάσταση που βρισκόταν πριν από την έξαρση της νόσου COVID-19, δηλαδή στις 31 Δεκεμβρίου 2019. Κατά την αξιολόγηση της αναλογικότητας της ενίσχυσης, λαμβάνονται υπόψη οι κρατικές ενισχύσεις που έχουν ληφθεί ή προγραμματιστεί στο πλαίσιο της έξαρσης της νόσου COVID-19.

3.11.5. Αμοιβή και έξοδος του κράτους

Γενικές αρχές

55. Το κράτος λαμβάνει κατάλληλη αμοιβή για την επένδυση. Όσο πιο κοντά βρίσκεται η αμοιβή στους όρους της αγοράς, τόσο μικρότερη είναι η δυνητική στρέβλωση του ανταγωνισμού που προκαλείται από την κρατική παρέμβαση.

56. Η εξόφληση του ποσού της ανακεφαλαιοποίησης λόγω της νόσου COVID-19 θα πρέπει να γίνει όταν σταθεροποιηθεί η οικονομία. Η Επιτροπή θεωρεί σκόπιμο να δοθεί στον δικαιούχο επαρκής χρόνος για την εξόφληση του ποσού της ανακεφαλαιοποίησης. Το κράτος μέλος πρέπει να θέσει σε εφαρμογή μηχανισμό για τη σταδιακή παροχή κινήτρων εξόφλησης.

57. Η αμοιβή για την ανακεφαλαιοποίηση λόγω της νόσου COVID-19 θα πρέπει να αυξάνεται ώστε να συγκλίνει με τις τιμές της αγοράς, προκειμένου, αφενός, να δοθεί κίνητρο στον δικαιούχο και τους άλλους μετόχους για την εξόφληση του μέτρου κρατικής

⁶¹ Τα υβριδικά κεφαλαιακά μέσα συνδυάζουν χαρακτηριστικά χρέους και ιδίων κεφαλαίων. Για παράδειγμα, τα μετατρέψιμα ομόλογα παρέχουν απόδοση κατά τον ίδιο τρόπο όπως και τα ομόλογα μέχρι να μετατραπούν σε ίδια κεφάλαια. Επομένως, η αξιολόγηση της συνολικής απόδοσης των υβριδικών κεφαλαιακών μέσων εξαρτάται, αφενός, από την απόδοσή τους για το διάστημα που λειτουργούν ως χρεωστικά μέσα και, αφετέρου, από τις προϋποθέσεις για τη μετατροπή τους σε μετοχικά μέσα.

ανακεφαλαιοποίησης και, αφετέρου, να ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος στρεβλώσεων του ανταγωνισμού.

58. Ως εκ τούτου, τα μέτρα ανακεφαλαιοποίησης λόγω της νόσου COVID-19 πρέπει να περιλαμβάνουν κατάλληλα κίνητρα προς τις επιχειρήσεις για την εξόφληση του ποσού της ανακεφαλαιοποίησης και για την αναζήτηση εναλλακτικών κεφαλαίων όταν το επιτρέπουν οι συνθήκες της αγοράς, με την απαίτηση επαρκώς υψηλής αμοιβής για την ανακεφαλαιοποίηση.
59. Εναλλακτικά προς τις μεθοδολογίες αμοιβής που καθορίζονται κατωτέρω, τα κράτη μέλη μπορούν να κοινοποιούν καθεστώς ή μεμονωμένα μέτρα όταν η μεθοδολογία της αμοιβής προσαρμόζεται σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά και την εξοφλητική προτεραιότητα του κεφαλαιακού μέσου, υπό τον όρο ότι συνολικά επιφέρουν ανάλογο αποτέλεσμα όσον αφορά την παροχή κινήτρων για έξοδο του κράτους και ότι έχουν παρόμοιο συνολικό αντίκτυπο στην αμοιβή του κράτους.

Αμοιβή των μετοχικών μέσων

60. Η εισφορά κεφαλαίου από το κράτος, ή τυχόν άλλη ισοδύναμη παρέμβαση, πραγματοποιείται σε τιμή που δεν υπερβαίνει τη μέση τιμή της μετοχής του δικαιούχου κατά τις 15 ημέρες που προηγούνται του αιτήματος για εισφορά κεφαλαίου. Εάν η δικαιούχος εταιρεία δεν είναι εισηγμένη στο χρηματιστήριο, η εκτίμηση της αγοραίας αξίας της θα πρέπει να πραγματοποιείται από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα ή με άλλα ανάλογα μέσα.
61. Κάθε μέτρο ανακεφαλαιοποίησης θα περιλαμβάνει μηχανισμό κλιμάκωσης για την αύξηση της αμοιβής του κράτους, ώστε να παρέχονται κίνητρα στον δικαιούχο για επαναγορά των κρατικών εισφορών κεφαλαίου. Η εν λόγω αύξηση της αμοιβής μπορεί να έχει τη μορφή χορήγησης πρόσθετων μετοχών⁶² στο κράτος ή να υπακούει σε άλλους μηχανισμούς, πρέπει δε να αντιστοιχεί σε αύξηση της αμοιβής του κράτους κατά τουλάχιστον 10 % (επί της μη αποπληρωθείσας συμμετοχής που προκύπτει από την κρατική εισφορά κεφαλαίου λόγω της νόσου COVID-19) ανά στάδιο κλιμάκωσης:
- α. Εάν τέσσερα έτη μετά την εισφορά κεφαλαίου λόγω της νόσου COVID-19, το κράτος δεν έχει πωλήσει τουλάχιστον το 40 % της συμμετοχής του στο μετοχικό κεφάλαιο που προκύπτει από την εν λόγω εισφορά, θα ενεργοποιείται ο μηχανισμός κλιμάκωσης.
- β. Εάν έξι έτη μετά την εισφορά κεφαλαίου λόγω της νόσου COVID-19, το κράτος δεν έχει πωλήσει εξολοκλήρου τη συμμετοχή του στο μετοχικό κεφάλαιο που προκύπτει από την εν λόγω εισφορά, ο μηχανισμός κλιμάκωσης θα ενεργοποιείται εκ νέου⁶³.

⁶² Για παράδειγμα, πρόσθετες μετοχές μπορεί να χορηγούνται μέσω της έκδοσης, κατά τον χρόνο της ανακεφαλαιοποίησης, μετατρέψιμων ομολόγων τα οποία θα μετατρέπονται σε μετοχικό κεφάλαιο κατά τον χρόνο ενεργοποίησης του μηχανισμού κλιμάκωσης.

⁶³ Για παράδειγμα, σε περίπτωση που η κλιμάκωση έχει τη μορφή χορήγησης στο κράτος πρόσθετων μετοχών: Εάν η συμμετοχή του κράτους σε δικαιούχο κατόπιν της εισφοράς κεφαλαίου λόγω της νόσου COVID-19 είναι 40 %, και το κράτος δεν πωλήσει τη συμμετοχή του εντός της απαιτούμενης προθεσμίας, η συμμετοχή του θα πρέπει να αυξηθεί κατά τουλάχιστον $0,1 \times 40 \% = 4 \%$ ώστε να φθάσει στο 44 % τέσσερα έτη μετά την εισφορά κεφαλαίου,

Εάν η δικαιούχος εταιρεία δεν είναι εισηγμένη στο χρηματιστήριο, τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν την εφαρμογή καθενός από τα δύο στάδια ένα έτος αργότερα, δηλαδή αντιστοίχως πέντε και επτά έτη μετά τη χορήγηση της εισφοράς κεφαλαίου λόγω της νόσου COVID-19.

62. Η Επιτροπή μπορεί να κάνει δεκτούς εναλλακτικούς μηχανισμούς, υπό τον όρο ότι συνολικά επιφέρουν ανάλογο αποτέλεσμα όσον αφορά την παροχή κινήτρων για έξοδο του κράτους και ότι έχουν παρόμοιο συνολικό αντίκτυπο στην αμοιβή του κράτους.
63. Ο δικαιούχος θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να επαναγοράσει οποτεδήποτε το μετοχικό κεφάλαιο που έχει αποκτήσει το κράτος. Προκειμένου να διασφαλίζεται η δέουσα αμοιβή του κράτους για την επένδυση, η τιμή επαναγοράς θα πρέπει να ισούται με το υψηλότερο ποσό μεταξύ i) της ονομαστικής επένδυσης του κράτους, προσαυξημένης με αμοιβή ετήσιου επιτοκίου κατά 200 μονάδες βάσης υψηλότερου από τις τιμές του πίνακα 1 κατωτέρω⁶⁴ ή ii) της αγοραίας τιμής κατά τον χρόνο της επαναγοράς.
64. Εναλλακτικά, το κράτος μπορεί να πωλήσει οποτεδήποτε τη συμμετοχή του σε τιμές αγοράς σε τρίτους αγοραστές πλην του δικαιούχου. Για την πώληση αυτή απαιτείται, καταρχήν, ανοικτή και χωρίς διακρίσεις διαβούλευση με υποψήφιους αγοραστές ή πώληση στο χρηματιστήριο. Το κράτος μπορεί να παρέχει στους υφιστάμενους μετόχους, δηλαδή τους μετόχους πριν από την ανακεφαλαιοποίηση λόγω της νόσου COVID-19, δικαιώματα προτεραιότητας για την αγορά στην τιμή που προκύπτει από τη δημόσια διαβούλευση. Εάν το κράτος πωλήσει το μετοχικό του μερίδιο σε τιμή χαμηλότερη από την ελάχιστη τιμή που ορίζεται στο σημείο 63, οι κανόνες διακυβέρνησης που ορίζονται στο τμήμα 3.11.6 συνεχίζουν να ισχύουν τουλάχιστον επί τέσσερα έτη μετά τη χορήγηση του μέτρου εισφοράς κεφαλαίου λόγω της νόσου COVID-19.

Αμοιβή των υβριδικών κεφαλαιακών μέσων

65. Η συνολική αμοιβή των υβριδικών κεφαλαιακών μέσων πρέπει να λαμβάνει επαρκώς υπόψη τα ακόλουθα στοιχεία:
 - α. τα χαρακτηριστικά του μέσου που έχει επιλεγεί, και ιδίως τον βαθμό μειωμένης εξασφάλισης, τον κίνδυνο και όλες τις λεπτομέρειες πληρωμής,
 - β. κίνητρα εξόδου που προβλέπει το καθεστώς (όπως ρήτρες κλιμάκωσης και εξόφλησης)· και
 - γ. κατάλληλο επιτόκιο αναφοράς.
66. Η ελάχιστη αμοιβή των υβριδικών κεφαλαιακών μέσων έως τη μετατροπή τους σε μετοχικά μέσα θα είναι τουλάχιστον ίση με το εφαρμοστέο βασικό επιτόκιο (ετήσιο

και στο 48 % έξι έτη μετά την εισφορά κεφαλαίου, με συνακόλουθη απομείωση της αξίας των μεριδίων των άλλων μετόχων.

⁶⁴ Η αύξηση των 200 μονάδων βάσης δεν εφαρμόζεται από το 8ο έτος και μετά.

επιτόκιο IBOR ή ισοδύναμο, όπως δημοσιεύεται από την Επιτροπή⁶⁵), συν τις προσαυξήσεις που ορίζονται παρακάτω.

Αμοιβή των υβριδικών κεφαλαιακών μέσων: ετήσιο επιτόκιο IBOR +

Τύπος δικαιούχου	1ο έτος	2ο και 3ο έτος	4ο και 5ο έτος	6ο και 7ο έτος	8ο έτος και εξής
MME	225 μ.β.	325 μ.β.	450 μ.β.	600 μ.β.	800 μ.β.
Μεγάλες επιχειρήσεις	250 μ.β.	350 μ.β.	500 μ.β.	700 μ.β.	950 μ.β.

67. Η μετατροπή των υβριδικών κεφαλαιακών μέσων σε μετοχικό κεφάλαιο πραγματοποιείται σε τιμή τουλάχιστον 5 % κάτω από τη θεωρητική προ δικαιωμάτων αξία ανά μετοχή (TERP) κατά τον χρόνο της μετατροπής.
68. Μετά τη μετατροπή σε μετοχικό κεφάλαιο, πρέπει να προβλέπεται μηχανισμός κλιμάκωσης για την αύξηση της αμοιβής του κράτους, ώστε να παρέχονται κίνητρα στους δικαιούχους για επαναγορά των κρατικών εισφορών κεφαλαίου. Εάν το μετοχικό κεφάλαιο που προκύπτει από την κρατική παρέμβαση λόγω της νόσου COVID-19 εξακολουθεί να βρίσκεται στην κυριότητά του κράτους δύο έτη μετά τη μετατροπή, το κράτος λαμβάνει πρόσθετο μετοχικό μερίδιο στον δικαιούχο, πλέον της εναπομένουσας συμμετοχής του από τη μετατροπή των υβριδικών κεφαλαιακών μέσων λόγω της νόσου COVID-19. Το εν λόγω πρόσθετο μετοχικό μερίδιο θα ισούται τουλάχιστον με το 10 % της εναπομένουσας συμμετοχής του κράτους από τη μετατροπή των υβριδικών κεφαλαιακών μέσων λόγω της νόσου COVID-19. Η Επιτροπή μπορεί να κάνει δεκτούς εναλλακτικούς μηχανισμούς κλιμάκωσης, υπό τον όρο ότι επιφέρουν το ίδιο αποτέλεσμα όσον αφορά την παροχή κινήτρων και ότι έχουν παρόμοιο συνολικό αντίκτυπο στην αμοιβή του κράτους.
69. Τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέξουν σύστημα αποτίμησης που περιλαμβάνει πρόσθετες ρήτρες κλιμάκωσης ή αποπληρωμής. Τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να είναι σχεδιασμένα έτσι ώστε να ενθαρρύνουν την ταχεία περάτωση της κρατικής στήριξης του δικαιούχου μέσω ανακεφαλαιοποίησης. Η Επιτροπή μπορεί επίσης να κάνει δεκτές εναλλακτικές μεθόδους αποτίμησης, υπό τον όρο ότι αποφέρουν αμοιβές κεφαλαίου υψηλότερες ή ανάλογες με εκείνες που προκύπτουν από την ως άνω μέθοδο.
70. Δεδομένου ότι οι χαρακτήρες των υβριδικών μέσων ποικίλλουν σημαντικά, η Επιτροπή δεν παρέχει καθοδήγηση για όλα τα είδη μέσων. Τα υβριδικά μέσα πρέπει σε κάθε περίπτωση να τηρούν τις προαναφερθείσες αρχές και η απόδοσή τους πρέπει να αντιστοιχεί στον κίνδυνο του εκάστοτε μέσου.

⁶⁵ Τα βασικά επιτόκια υπολογίστηκαν σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την αναθεώρηση της μεθόδου καθορισμού των επιτοκίων αναφοράς και προεξόφλησης (EE C 14 της 19.1.2008, σ. 6) και δημοσιεύτηκαν στον δικτυακό τόπο της ΓΔ Ανταγωνισμού στην ακόλουθη διεύθυνση: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/reference_rates.html.

3.11.6. Διακυβέρνηση και αποτροπή αδικαιολόγητων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού

71. Προκειμένου να αποτρέπονται αδικαιολόγητες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, οι δικαιούχοι δεν πρέπει να προβαίνουν σε επιθετική εμπορική επέκταση χρηματοδοτούμενη από την κρατική ενίσχυση, ούτε να αναλαμβάνουν υπερβολικούς κινδύνους. Κατά γενική αρχή, όσο μικρότερη είναι η συμμετοχή του κράτους μέλους στο μετοχικό κεφάλαιο και όσο μεγαλύτερη είναι η αμοιβή του κεφαλαίου, τόσο λιγότερο αναγκαία είναι η ύπαρξη εγγυήσεων.
72. Εάν ο δικαιούχος μέτρου ανακεφαλαιοποίησης λόγω της νόσου COVID-19, το οποίο υπερβαίνει τα 250 εκατ. EUR, είναι επιχείρηση με σημαντική ισχύ στην αγορά σε τουλάχιστον μία από τις σχετικές αγορές στις οποίες δραστηριοποιείται, τα κράτη μέλη πρέπει να προτείνουν πρόσθετα μέτρα για τη διατήρηση της αποτελεσματικότητας του ανταγωνισμού στις εν λόγω αγορές. Κατά την υποβολή προτάσεων για τέτοιου τύπου μέτρα, τα κράτη μέλη μπορούν ιδίως να προτείνουν δεσμεύσεις διαρθρωτικού χαρακτήρα ή δεσμεύσεις τήρησης συμπεριφοράς που προβλέπονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τα διορθωτικά μέτρα που είναι αποδεκτά βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 139/2004 του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 802/2004 της Επιτροπής.
73. Οι δικαιούχοι μέτρων ανακεφαλαιοποίησης λόγω της νόσου COVID-19 απαγορεύεται να διαφημίζουν την εν λόγω ανακεφαλαιοποίηση για εμπορικούς σκοπούς.
74. Εάν δεν έχει εξοφληθεί τουλάχιστον το 75 % των μέτρων ανακεφαλαιοποίησης λόγω της νόσου COVID-19, οι δικαιούχοι —πλην των ΜΜΕ— απαγορεύεται να εξαγοράζουν μερίδιο μεγαλύτερο του 10 % σε ανταγωνιστικές επιχειρήσεις ή άλλους φορείς εκμετάλλευσης που ασκούν την ίδια κατηγορία δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των ανάντη και κατάντη δραστηριοτήτων.
75. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και με την επιφύλαξη του ελέγχου των συγκεντρώσεων, οι εν λόγω δικαιούχοι μπορούν να εξαγοράζουν μερίδιο μεγαλύτερο του 10 % σε ανάντη ή κατάντη φορείς εκμετάλλευσης στον τομέα λειτουργίας τους, μόνον εφόσον η εξαγορά είναι αναγκαία για τη διατήρηση της βιωσιμότητας του δικαιούχου. Η Επιτροπή μπορεί να επιτρέψει την εξαγορά, εφόσον είναι αναγκαία για τη διατήρηση της βιωσιμότητας του δικαιούχου. Η εξαγορά πραγματοποιείται μόνον αφού η Επιτροπή αποφανθεί επί του θέματος.
76. Η κρατική ενίσχυση δεν χρησιμοποιείται για διεπίδωξη οικονομικών δραστηριοτήτων καθετοποιημένων επιχειρήσεων που αντιμετώπιζαν ήδη οικονομικές δυσχέρειες την 31η Δεκεμβρίου 2019. Στις καθετοποιημένες εταιρείες θα εφαρμόζεται σαφής λογιστικός διαχωρισμός, ώστε να διασφαλίζεται ότι το μέτρο της ανακεφαλαιοποίησης δεν ωφελεί τις εν λόγω δραστηριότητες.
77. Εάν δεν έχουν εξοφληθεί πλήρως τα μέτρα ανακεφαλαιοποίησης λόγω της νόσου COVID-19, οι δικαιούχοι δεν μπορούν να προβαίνουν σε καταβολές μερισμάτων, ούτε σε καταβολές προαιρετικών τοκομεριδίων, ούτε σε επαναγορά μετοχών, παρά μόνον έναντι του κράτους.
78. Εάν δεν έχει εξοφληθεί τουλάχιστον το 75 % των μέτρων ανακεφαλαιοποίησης λόγω της νόσου COVID-19, οι αποδοχές έκαστου μέλους της διοίκησης των δικαιούχων δεν πρέπει

να υπερβαίνουν τις σταθερές αποδοχές του ως είχαν την 31η Δεκεμβρίου 2019. Για τα πρόσωπα που καθίστανται μέλη της διοίκησης κατά ή μετά την ανακεφαλαιοποίηση, το ισχύον όριο είναι οι σταθερές αποδοχές των μελών της διοίκησης με τον ίδιο βαθμό ευθύνης κατά την 31η Δεκεμβρίου 2019. Σε καμία περίπτωση δεν καταβάλλονται πριμοδοτήσεις ή άλλα μεταβλητά ή κατά σύγκριση στοιχεία αποδοχών.

78α. Όταν το κράτος είναι υφιστάμενος μέτοχος, δηλαδή πριν από την εισφορά κεφαλαίου λόγω της νόσου COVID-19, και:

- α. εισφέρει νέα κεφάλαια υπό τους ίδιους όρους με τους ιδιώτες επενδυτές και κατ' αναλογία της υφιστάμενης συμμετοχής του (ή λιγότερα), και
- β. η ιδιωτική συμμετοχή είναι σημαντική (καταρχήν τουλάχιστον 30 % των νέων εισφορών κεφαλαίου), και
- γ. η νέα εισφορά κεφαλαίου του κράτους συνιστά κρατική ενίσχυση λόγω ιδιαίτερων περιστάσεων, για παράδειγμα λόγω άλλου μέτρου από το οποίο επωφελείται η εταιρεία,

δεν είναι αναγκαίο να επιβληθούν ειδικοί όροι όσον αφορά την έξοδο του κράτους και ισχύουν τα ακόλουθα:

- i) τα σημεία 61 και 62 δεν ισχύουν για το εν λόγω μέτρο εισφοράς κεφαλαίου λόγω της νόσου COVID-19·
- ii) κατά παρέκκλιση από τα σημεία 74, 75 και 78, η απαγόρευση εξαγοράς και το ανώτατο όριο αποδοχών της διοίκησης περιορίζονται σε τρία έτη·
- iii) κατά παρέκκλιση από το σημείο 77, η απαγόρευση διανομής μερισμάτων αίρεται για τους κατόχους των νέων μετοχών. Για τις υφιστάμενες μετοχές, η απαγόρευση διανομής μερισμάτων αίρεται, υπό την προϋπόθεση ότι το ποσοστό των κατόχων των εν λόγω υφιστάμενων μετοχών μειώνεται συνολικά κάτω από το 10 % στην εταιρεία. Σε περίπτωση που το ποσοστό των κατόχων των υφιστάμενων μετοχών δεν μειώνεται συνολικά κάτω από το 10 % στην εταιρεία, η απαγόρευση διανομής μερισμάτων ισχύει για τους υφιστάμενους μετόχους για τρία έτη. Σε κάθε περίπτωση, η οφειλόμενη αμοιβή για υβριδικά κεφαλαιακά μέσα και χρεωστικά μέσα μειωμένης εξασφάλισης που κατέχει το κράτος λόγω της νόσου COVID-19 καταβάλλεται πριν από τη διανομή οποιωνδήποτε μερισμάτων στους μετόχους σε ένα δεδομένο έτος·
- iv) οι απαιτήσεις του τμήματος 3.11.7 δεν ισχύουν, εκτός από τις υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων βάσει του σημείου 83 που ισχύουν για τρία έτη· και
- v) όλες οι άλλες προϋποθέσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.11 ισχύουν τηρουμένων των αναλογιών.

78β. Όταν το κράτος εισφέρει κεφάλαια σε εταιρεία στην οποία δεν είναι υφιστάμενος μέτοχος (δηλαδή πριν από το μέτρο της εισφοράς κεφαλαίου λόγω της νόσου COVID-19), και

- α. εισφέρει νέα κεφάλαια υπό τους ίδιους όρους με τους ιδιώτες επενδυτές, και

- β. η ιδιωτική συμμετοχή είναι σημαντική (καταρχήν τουλάχιστον 30 % των νέων εισφορών κεφαλαίου), και
- γ. όταν η εισφορά κεφαλαίου του κράτους συνιστά κρατική ενίσχυση λόγω ιδιαίτερων περιστάσεων, για παράδειγμα, λόγω άλλου μέτρου από το οποίο επωφελείται η εταιρεία,

ισχύουν τα ακόλουθα:

i) κατά παρέκκλιση από το σημείο 77, η απαγόρευση διανομής μερισμάτων αίρεται για όλους τους κατόχους νέων μετοχών. Για τις υφιστάμενες μετοχές, η απαγόρευση διανομής μερισμάτων αίρεται, υπό την προϋπόθεση ότι το ποσοστό των κατόχων των εν λόγω υφιστάμενων μετοχών μειώνεται συνολικά σε ποσοστό κάτω από το 10 % στην εταιρεία. Σε κάθε περίπτωση, η οφειλόμενη αμοιβή για υβριδικά κεφαλαιακά μέσα και χρεωστικά μέσα μειωμένης εξασφάλισης που κατέχει το κράτος λόγω της νόσου COVID-19 καταβάλλεται πριν από τη διανομή οποιωνδήποτε μερισμάτων στους μετόχους σε ένα δεδομένο έτος· και

ii) όλες οι άλλες προϋποθέσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.11 ισχύουν τηρουμένων των αναλογιών.

3.11.7. Στρατηγική εξόδου του κράτους από τη συμμετοχή που προκύπτει από την ανακεφαλαιοποίηση και υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων

79. Οι δικαιούχοι που δεν είναι ΜΜΕ και έχουν λάβει ενίσχυση ανακεφαλαιοποίησης λόγω της νόσου COVID-19, η οποία υπερβαίνει το 25 % των ιδίων κεφαλαίων κατά τον χρόνο της παρέμβασης, οφείλουν να καταθέτουν αξιόπιστη στρατηγική εξόδου της συμμετοχής του κράτους μέλους, εκτός εάν η παρέμβαση του κράτους μειωθεί κάτω από το 25 % των ιδίων κεφαλαίων εντός 12 μηνών από τη χορήγηση της ενίσχυσης⁶⁶.

80. Η στρατηγική εξόδου καθορίζει:

α. το σχέδιο του δικαιούχου για τη συνέχιση της δραστηριότητάς του και τη χρήση των κεφαλαίων που επενδύονται από το κράτος, συμπεριλαμβανομένου χρονοδιαγράμματος της καταβολής των αμοιβών και της εξόφλησης της επένδυσης του κράτους (στο εξής, από κοινού: χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής)· και

β. τα μέτρα που θα λάβουν ο δικαιούχος και το κράτος για την τήρηση του χρονοδιαγράμματος αποπληρωμής.

81. Η στρατηγική εξόδου πρέπει να καταρτίζεται και να υποβάλλεται στο κράτος μέλος εντός 12 μηνών από τη χορήγηση της ενίσχυσης και πρέπει να έχει την έγκριση του κράτους μέλους.

⁶⁶ Για τους σκοπούς του παρόντος υποτιμήματος 3.11.7, τα υβριδικά μέσα που χορηγούνται από το κράτος θα πρέπει να θεωρούνται ίδια κεφάλαια.

82. Πέραν της υποχρέωσης που ορίζεται στα σημεία 79 έως 81, οι δικαιούχοι πρέπει να υποβάλλουν έκθεση στο κράτος μέλος σχετικά με την πρόοδο στην εφαρμογή του χρονοδιαγράμματος αποπληρωμής και την τήρηση των όρων του τμήματος 3.11.6, εντός 12 μηνών από την υποβολή του χρονοδιαγράμματος και, στη συνέχεια, ανά δωδεκάμηνο.
83. Εάν δεν έχουν εξοφληθεί πλήρως τα μέτρα ανακεφαλαιοποίησης λόγω της νόσου COVID-19, οι δικαιούχοι της εν λόγω ανακεφαλαιοποίησης, εκτός των ΜΜΕ, δημοσιεύουν, εντός 12 μηνών από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης και στη συνέχεια ανά δωδεκάμηνο, στοιχεία σχετικά με τη χρήση της ληφθείσας ενίσχυσης. Ειδικότερα, πρέπει να δημοσιεύουν πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο η από μέρους τους χρήση της ληφθείσας ενίσχυσης στηρίζει τις δραστηριότητές τους σύμφωνα με τις ενωσιακές και εθνικές υποχρεώσεις που συνδέονται με τον πράσινο και τον ψηφιακό μετασχηματισμό, συμπεριλαμβανομένου του στόχου της ΕΕ για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050.
84. Το κράτος μέλος θα πρέπει να υποβάλλει έκθεση στην Επιτροπή, σε ετήσια βάση, σχετικά με την εφαρμογή του χρονοδιαγράμματος αποπληρωμής και την τήρηση των όρων του τμήματος 3.11.6. Εάν ο δικαιούχος έχει λάβει ενίσχυση ανακεφαλαιοποίησης λόγω της νόσου COVID-19 ύψους άνω των 250 εκατ. EUR, η έκθεση πρέπει να περιλαμβάνει στοιχεία σχετικά με την τήρηση των όρων του σημείου 54.
85. Εάν εντός εξαετίας από την ανακεφαλαιοποίηση λόγω της νόσου COVID-19 η παρέμβαση του κράτους δεν έχει μειωθεί κάτω από το 15 % των ιδίων κεφαλαίων του δικαιούχου, θα πρέπει να κοινοποιείται προς έγκριση στην Επιτροπή σχέδιο αναδιάρθρωσης, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές διάσωσης και αναδιάρθρωσης. Η Επιτροπή θα αξιολογεί κατά πόσον οι δράσεις που προβλέπονται στο σχέδιο αναδιάρθρωσης διασφαλίζουν τη βιωσιμότητα του δικαιούχου, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τους ενωσιακούς στόχους και τις εθνικές υποχρεώσεις που συνδέονται με τον πράσινο και τον ψηφιακό μετασχηματισμό, καθώς και την έξοδο του κράτους χωρίς να επηρεαστεί αρνητικά το εμπόριο σε βαθμό που αντίκειται στο κοινό συμφέρον. Εάν η δικαιούχος εταιρεία δεν είναι εισηγμένη στο χρηματιστήριο ή είναι ΜΜΕ, το κράτος μέλος μπορεί να αποφασίζει να κοινοποιεί σχέδιο αναδιάρθρωσης μόνον εάν η κρατική παρέμβαση δεν έχει μειωθεί κάτω από το 15 % των ιδίων κεφαλαίων επτά έτη μετά την ανακεφαλαιοποίηση λόγω της νόσου COVID-19.

4. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

86. Εξαιρουμένων των ενισχύσεων που χορηγούνται βάσει των τμημάτων 3.9, 3.10 και 3.11, τα κράτη μέλη πρέπει να δημοσιεύουν τις σχετικές πληροφορίες για κάθε μεμονωμένη ενίσχυση άνω των 100 000 EUR⁶⁷ που χορηγείται βάσει της παρούσας ανακοίνωσης, και άνω των 10 000 EUR⁶⁸ στον τομέα της γεωργίας και της αλιείας, στον εμπεριστατωμένο

⁶⁷ Πρόκειται για τις πληροφορίες που απαιτούνται από το παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, και από το παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 της Επιτροπής. Για τις επιστρεπτές προκαταβολές, τις εγγυήσεις, τα δάνεια, τα δάνεια μειωμένης εξασφάλισης, και τυχόν άλλες μορφές θα εισάγεται η ονομαστική αξία του υποκείμενου μέσου ανά δικαιούχο. Για τα φορολογικά πλεονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα πληρωμών, το ποσό της μεμονωμένης ενίσχυσης μπορεί να αναφέρεται σε κλίμακες.

⁶⁸ Πρόκειται για τις πληροφορίες που απαιτούνται από το παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 της Επιτροπής και από το παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1388/2014 της Επιτροπής, της 16ης Δεκεμβρίου 2014. Για τις επιστρεπτές προκαταβολές, τις εγγυήσεις, τα δάνεια, τα δάνεια μειωμένης εξασφάλισης, και τυχόν

δικτυακό τόπο για τις κρατικές ενισχύσεις ή μέσω του εργαλείου ΤΠ της Επιτροπής⁶⁹, εντός 12 μηνών από τη χορήγηση. Τα κράτη μέλη πρέπει να δημοσιεύουν τις σχετικές πληροφορίες⁷⁰ για κάθε μεμονωμένη ενίσχυση που χορηγείται βάσει του τμήματος 3.11 στον εμπεριστατωμένο δικτυακό τόπο για τις κρατικές ενισχύσεις ή μέσω του εργαλείου ΤΠ της Επιτροπής, εντός 3 μηνών από τη χορήγηση. Οι πληροφορίες πρέπει να περιλαμβάνουν την ονομαστική αξία της ανακεφαλαιοποίησης ανά δικαιούχο.

87. Τα κράτη μέλη πρέπει να υποβάλλουν ετήσιες εκθέσεις στην Επιτροπή⁷¹.
88. Έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020, τα κράτη μέλη πρέπει να διαβιβάσουν στην Επιτροπή κατάλογο των μέτρων που εφαρμόστηκαν στο πλαίσιο των καθεστώτων που εγκρίθηκαν βάσει της παρούσας ανακοίνωσης.
89. Τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίσουν ότι τηρούνται λεπτομερή αρχεία όσον αφορά τη χορήγηση ενισχύσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας ανακοίνωσης. Τα αρχεία αυτά, τα οποία πρέπει να περιλαμβάνουν όλα τα στοιχεία που είναι αναγκαία για να πιστοποιηθεί η τήρηση των αναγκαίων προϋποθέσεων, πρέπει να τηρηθούν για 10 έτη και να διαβιβαστούν στην Επιτροπή, εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα.
90. Η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει πρόσθετες πληροφορίες για τις χορηγηθείσες ενισχύσεις και να ελέγξει αν τηρήθηκαν οι όροι που προβλέπονται στην απόφαση της Επιτροπής με την οποία εγκρίθηκε το μέτρο ενίσχυσης.

5. ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

91. Η Επιτροπή εφαρμόζει την παρούσα ανακοίνωση από τις 19 Μαρτίου 2020, λαμβανομένων υπόψη των οικονομικών επιπτώσεων της έξαρσης της νόσου COVID-19, οι οποίες επέβαλαν τη λήψη άμεσων μέτρων. Η παρούσα ανακοίνωση δικαιολογείται από τις τρέχουσες έκτακτες περιστάσεις και θα παύσει να εφαρμόζεται μετά τις 31 Δεκεμβρίου 2020, εξαιρουμένου του τμήματος 3.11, το οποίο θα παραμείνει σε ισχύ έως την 1η Ιουλίου 2021. Έπειτα από συνεννόηση με τα κράτη μέλη, η Επιτροπή μπορεί να επανεξετάσει την παρούσα ανακοίνωση πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 2020 για σημαντικούς λόγους πολιτικής ανταγωνισμού ή οικονομικούς λόγους. Εφόσον το κρίνει σκόπιμο, η Επιτροπή μπορεί να παράσχει περαιτέρω διευκρινίσεις σχετικά με ορισμένα συγκεκριμένα σημεία της προσέγγισής της.

άλλες μορφές θα εισάγεται η ονομαστική αξία του υποκείμενου μέσου ανά δικαιούχο. Για τα φορολογικά πλεονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα πληρωμών, το ποσό της μεμονωμένης ενίσχυσης μπορεί να αναφέρεται σε κλίμακες.

⁶⁹ Η δημόσια αναζήτηση στη βάση δεδομένων «Διαφάνεια των κρατικών ενισχύσεων» δίνει πρόσβαση στα δεδομένα χορήγησης μεμονωμένων κρατικών ενισχύσεων που παρέχουν τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές απαιτήσεις διαφάνειας για τις κρατικές ενισχύσεις και διατίθεται στη διεύθυνση <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=el>.

⁷⁰ Πρόκειται για τις πληροφορίες που απαιτούνται από το παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, από το παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 της Επιτροπής και από το παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1388/2014 της Επιτροπής, της 16ης Δεκεμβρίου 2014.

⁷¹ ΕΕ L 140 της 30.4.2004, σ. 1-134.

92. Η Επιτροπή εφαρμόζει τις διατάξεις της παρούσας ανακοίνωσης σε όλα τα συναφή κοινοποιηθέντα μέτρα από τις 19 Μαρτίου 2020, ακόμη και αν τα μέτρα είχαν κοινοποιηθεί πριν από την ημερομηνία αυτή.
93. Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής για τον καθορισμό των εφαρμοστέων κανόνων για την αξιολόγηση παράνομης κρατικής ενίσχυσης⁷², η Επιτροπή, σε περίπτωση μη κοινοποιηθεισών ενισχύσεων, εφαρμόζει τα ακόλουθα:
- α. την παρούσα ανακοίνωση, εάν η ενίσχυση χορηγήθηκε μετά την 1η Φεβρουαρίου 2020·
 - β. τις κατευθυντήριες γραμμές που ίσχυαν όταν χορηγήθηκε η ενίσχυση, σε όλες τις άλλες περιπτώσεις.
94. Η Επιτροπή, σε στενή συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, εξασφαλίζει την ταχεία έκδοση αποφάσεων μετά την πλήρη κοινοποίηση των μέτρων που εξετάζονται στην παρούσα ανακοίνωση. Τα κράτη μέλη πρέπει να ενημερώνουν την Επιτροπή για τις προθέσεις τους και να κοινοποιούν τα σχέδια θέσπισης των σχετικών μέτρων όσο το δυνατόν νωρίτερα και πληρέστερα. Η Επιτροπή θα καθοδηγεί και θα βοηθά τα κράτη μέλη κατά τη διαδικασία αυτή.

⁷² ΕΕ C 119 της 22.5.2002, σ. 22.